

Riksdagens protokoll

2010/11:80

Torsdagen den 31 mars

Kl. 12.00 – 14.59

16.00 – 16.30

18.00 – 18.01

Protokoll
2010/11:80

1 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Thomas Östros* (S) av sagt sig uppdraget som ledamot i finansutskottet från och med den 1 april.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Andre vice talmannen meddelade

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Tommy Waidelich* som ledamot i finansutskottet från och med den 1 april samt

att Folkpartiet Liberalernas riksdagsgrupp anmält *Marianne Åhman* som suppleant i försvarsutskottet, trafikutskottet och näringsutskottet under *Nina Larsson* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *från och med den 1 april* till

ledamot i finansutskottet

Tommy Waidelich (S)

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 27 april–28 oktober* till

suppleant i försvarsutskottet

Marianne Åhman (FP)

suppleant i trafikutskottet

Marianne Åhman (FP)

suppleant i näringsutskottet

Marianne Åhman (FP)

3 § Meddelande om inlämning av interpellationer

Andre vice talmannen meddelade att talmannen i enlighet med 6.1.1 RO hade fastställt att sista dag för inlämnande av interpellationer för besvarande före sommaruppehållet skulle vara *fredagen den 20 maj kl. 12.00*.

Andre vice talmannen meddelade vidare att interpellationer för besvarande under tiden den 18 augusti–8 september innevarande riksmöte fick lämnas in under tiden *torsdagen den 4 augusti–torsdagen den 25 augusti kl. 12.00*.

4 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2010/11:28 för tisdagen den 29 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från justitieutskottet.

5 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:

RiR 2011:13 Leverans på utsatt tid? En granskning av försvarets internationella materielsamarbeten

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2010/11:107 till justitieutskottet

2010/11:110 till finansutskottet

2010/11:122 till trafikutskottet

EU-dokument

KOM(2011)128 till kulturutskottet

7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM86 Översyn av Small Business Act (SBA) för Europa
KOM(2011)78 till näringsutskottet

2010/11:FPM87 Grönbok om mervärdesskattens framtid *KOM(2010)695*
till skatteutskottet

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU10
Studiestöd.

Studiestöd

Anf. 1 ADNAN DIBRANI (S):

Herr talman! Sist jag stod här hade damlandslaget i handboll gjort en klockren turnering. Det börjar bli lite av en tradition för mig att ta upp något med handboll. Det var egentligen inte meningen att göra det i dag, men jag bara måste. Jag har spelat handboll i Handbollsklubben Varberg, och jag gratulerar dem till att ha tagit sig från division 2 till division 1. Grattis grabbar och hela föreningen!

Herr talman! Vi socialdemokrater står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 2.

Vi ska i dag debattera studiestödssystemet som vi, vilket jag sagt förut, är mycket stolta över. Vi socialdemokrater har byggt upp det med målet att alla människor oavsett samhällsklass eller bakgrund ska ges möjlighet att delta i utbildning under hela livet.

För oss är det viktigt att det förs en politik som ger alla en chans att lyckas, utvecklas och uppnå sina mål. För att vi ska fortsätta vara den kunskapsnation som vi alltid varit är det viktigt att alla som vill och har förutsättningar för det får möjligheten att utbilda sig och skaffa nya kunskaper. Med en kunnig befolkning står vi som nation starka i konkurrensen. Allt fler jobb kräver i dag en högskoleexamen, och allt färre jobb finns för dem som inte har kunnat eller haft möjlighet att ta del av någon utbildning utöver grundskolan.

Jag var på en skola i Varberg som heter Mariedalsskolan. Skolan har en stor andel elever med annan bakgrund än svensk. De hade temaveckan Mitt liv, mitt ansvar. Under besöket pratade jag om hur jag har agerat och tänkt när jag har gjort mina val i livet. Att kunna studera vidare var en viktig del i mitt liv. Det öppnade många dörrar för mig och hjälpte mig att utvecklas på många olika sätt.

Jag förklarade för eleverna att varje individ kan lyckas och har möjlighet att studera vidare oavsett var de kommer från eller hur stor plånbok deras föräldrar har. Detta val är möjligt på grund av vårt studiestöds-system, som är ett av världens mest generösa.

Under besöket berättade jag också att en majoritet av världens ungdomar hade älskat och önskat att ha samma förutsättningar som vi. Jag tog upp ett konkret exempel. En släkting ringde mig från Kosovo och undrade om han fick låna 5 000 kronor för att betala en terminsavgift. Jag svarade att jag kunde skänka honom de 5 000 kronorna om han lovade att göra sitt bästa. Det går inte att beskriva hur lycklig han blev när han fick detta svar. Jag inser att han troligtvis kommer att ringa även nästa termin för att be om pengar, men det är det värt om jag kan hjälpa honom att skaffa både sig själv och sin familj ett bättre liv. De har ju inte den välfärdsstat som vi socialdemokrater byggt upp i Sverige. Här har vi alla möjligheter att skaffa oss ett bättre liv och mer kunskap.

När jag tagit upp det konkreta exemplet i klassen såg jag hur de sken upp, och det började strömma in frågor. En av frågorna var om man skulle betala tillbaka de pengar man fick. Jag insåg då att jag totalt missat

att berätta att det inte bara var ett bidrag utan till stor del ett lån. Jag för­stod att de, precis som jag, var rädda för att hamna i en skuldfälla och sätta både sig själva och sina familjer i knipa om de misslyckades med studierna. Detta gjorde ont, och jag vill åter ta upp det jag påpekade sist vi diskuterade studiestöd.

Herr talman! Socialdemokraterna står för ansvar. Vi delar bördan mellan studenter och samhälle. Genom att vi vill höja studiebidraget är våra ambitioner större än regeringens, och jag kommer att se till att vår nya ekonomisk-politiska talesperson får höra vad jag tycker i denna fråga.

När regeringen senast höjde studiemedlet låg 90 procent av höjningen på lånedelen. Denna gång är det 100 procent. De borgerliga sviker den gamla principen att höja både studiebidrag och lån. Det är oroande för framtiden. Alltmer privatiseras ansvaret för att klara sig under studierna. Denna utformning av studiemedelspolitiken kommer att slå mot de grupper som jag tidigare talat om men också mot de akademiker som har lägst utbildningspremie, de kvinnliga akademiker som jobbar i offentlig sektor och som har de lägsta lönerna inom Saco och TCO. Detta sade jag i stort sett ordagrant i det anförande jag höll strax före juluppehållet.

Jag svarade eleverna vad jag tycker i frågan. När jag lämnade dem kunde jag inte sluta tänka på var det kommer att sluta. Vad är Alliansens och regeringens nästa mål? Är det att gå ned till en 80–20-lösning eller är det en 100-procentig lösning? Då menar jag inte en hundraprocentigt korrekt lösning utan 100 procent lån och inget bidrag från samhället alls. Det har dessutom funnits idéer om att låta banker ta över CSN:s uppgifter genom att öppna för att de ska kunna erbjuda lån. Jag är orolig för framtiden om denna utveckling får fortsätta. Var ska det i så fall sluta?

Herr talman! I sitt sätt att hantera denna fråga visar regeringen tydligt ideologi och värderingar vad gäller vilka som ska ha möjlighet att studera.

Allt fler studenter mår dåligt och är stressade på grund av att de inte får sin ekonomi att gå ihop. Studiemedlet ska räcka till mat, boende, kurslitteratur, transport, nöjen med mera. Många studenter oroar sig eftersom de vet att de inte kan klara en oförutsedd utgift på 500 kronor utan måste gå till sina föräldrar och låna pengar. Jag vågar dock påstå att en majoritet inte har denna möjlighet, dels för att föräldrarna inte har de finansiella musklerna, dels för att det är ganska pinsamt att gå hem till föräldrarna och be om pengar.

Studiemedelssystemet är livsavgörande för många. Det gör att det inte spelar någon roll om du har rika eller fattiga föräldrar, var du kommer ifrån eller var du bor. Studiemedelssystemet bidrar till att även de som är mest utsatta får möjlighet att utvecklas och lyckas.

Jag vill också säga något om tilläggsbidraget. Vi vill höja bidraget för studenter med barn – med 25 procent, sade vi senast. Varje gång man ser över de studiesociala villkoren ska man i första hand tänka på de studenter som har sämst ekonomi. CSN:s senaste utredning visar just detta. De har nämligen frågat 1 000 studenter hur deras ekonomi ser ut. Den stora majoriteten av de studenter som har barn svarade att om de fick mer pengar skulle de i första hand gå till mat. Ni hörde rätt: Om studenter med barn får mer pengar kommer de i första hand att gå till mat, inte till nöjen, kurslitteratur eller annat.

Det är pinsamt för ett land som Sverige att det finns fattiga barn och studenter. Till skillnad från de borgerliga tycker vi att man ska ha möjlighet att bilda familj – något av det finaste man kan göra – även när man är student. Många kommer senare i livet på vad de vill bli, vad de vill arbeta med och vad de vill studera. En majoritet av dem har familj. Inte ska det hindra dem från att uppnå sina mål. En del av dem väljer att inte uppnå sina mål, inte på grund av att de inte vill uppnå dem utan främst på grund av att de inte kan få ekonomin att gå ihop. Är det inte vår uppgift att hjälpa dem? Ska det verkligen vara så i dagens Sverige att ekonomiska svårigheter lägger hinder i vägen för rätten att studera och på så sätt höja både sin egen och nationens kunskapsnivå?

I min värld och vision är studier en heltidssysselsättning, och i ett kunskapssamhälle som Sverige är studier en lika viktig sysselsättning som arbete. Därför borde studenter ha ett socialt trygghetssystem som motsvarar arbetstagarnas.

Anf. 2 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! En av de viktigaste åtgärderna för att garantera en öppen och tillgänglig högskola är att möjliggöra för alla att studera, oavsett bakgrund. Jämfört med många länder är Sverige ett av de mest förmånliga länderna att studera i. Det ska vi vara stolta över. Trots det går det inte att leva på studiemedel, och svenska studenter är rejält skuldsatta när de tar ut sin examen.

Arbete vid sidan av heltidsstudier måste vara en extrasyssla och inte ett måste för en skälig levnadsstandard, anser vi. Det borde vara regeringens och riksdagens vilja att låta dem som väljer att studera vidare på högskolan lägga all sin energi på studier och därigenom öka kunskapsnivåerna i den högre utbildningen. Eftersom studiestödet inte räcker till får vi en situation där studenter tvingas balansera arbete och studier. Resultatet blir självklart ett mindre fokus på studierna och en mindre chans att nå upp till sin potential som student.

Det finns en önskan från politiskt håll att genomströmningen på högskolan ska öka. Det betyder färre avbrott och att studenterna ska klara av sina studier i högre takt. Om det ska vara ett politiskt mål är det också i det perspektivet viktigt att skapa en struktur som möjliggör att allt fokus läggs på studierna. Studiestödet är en viktig del i en sådan struktur, men inte allt. Detta blir ännu viktigare när det gäller de studenter som är föräldrar. Skillnaderna mellan barn är fortfarande stora i Sverige, och de ökar med Alliansens politik. En del barn föds i familjer med knappa resurser där ensamstående föräldrar får vrida och vända på slantarna för att få tillvaron att gå ihop. Andra barn föds i familjer där resurser, kontakter, språksäkerhet och rika valmöjligheter är en självklarhet. På så sätt kommer vissa barn att ha ett försprång. Därför är det viktigt med en solidarisk politik som stöder även de barn som föds till sämre villkor.

Miljöpartiet vill se en politik där det är möjligt att vara förälder och student samtidigt.

Vi vill se en mer jämn fördelning av bidrag och lån i studiemedlet. Det innebär att när studiemedlet utökas borde det vara bidragsdelen som går upp.

Herr talman! Samhällets skyddsnät ska inte ha större hål för studenter än för andra. Möjligheten till sjukförsäkring är i dag olika för studenter

som tidigare har arbetat och studenter som inte har gjort det. Dessutom är det olika för studenter som försörjer sig med studiemedel och studenter som försörjer sig på annat sätt. Karenstiden är 30 dagar, vilket är orimligt långt. Det gör det mycket kostsamt för en student att vara sjuk. Miljöpartiet vill knyta den sjukpenningsgrundande inkomsten till studierna i stället för till studiemedlet. Karenstiden måste minska, anser vi.

Regelverken för studiemedel och tillgången till högre utbildning måste underlätta för människor att utnyttja sin potential. Dagens situation där människor som har kapacitet att studera deltid tvingas in i heltids-sjukskrivning är orimlig. I stället kan deltidstudier vara ett utmärkt sätt att komma tillbaka till studier efter en tids heltidssjukskrivning. Studiesociala kommittén har föreslagit att studiemedel under sjukdom ska kunna lämnas vid halv sjukskrivning. Miljöpartiet tycker att det är ett mycket bra förslag.

Det fanns tidigare något som kallades studerandevillkoret i arbetslöshetskassan. Det var på inga sätt ett heltäckande trygghetssystem för studenter. Men situationen blev ännu sämre när det togs bort utan att ersättas med ett bättre alternativ. Rätten till och behovet av trygghet är lika för studenter som för arbetstagare. Därför borde också möjligheterna till trygghet vara lika stora. Miljöpartiets förslag om arbetslivstrygghet ger studenter och arbetstagare samma rätt till trygghet. Med *en* dörr in och *en* myndighet slipper den enskilda studenten bollas mellan olika system. I väntan på en sådan omställning behövs ett fullgott alternativ som garanterar trygghet för den student som under sin studietid har perioder av arbetslöshet, exempelvis under sommaren eller innan man får sin första anställning. Det förvånar mig att regeringen inte ser det behovet.

Genom att inte öka förutsättningarna för studenter att fokusera på sina studier, uppnå skälig levnadsstandard och garantera en rimlig trygghet vid exempelvis sjukdom riskerar regeringen att skapa en högskola som blir tillgänglig för färre än annars, det vill säga en högskola mer för de bättre bemedlade än för andra. Det Sverige behöver är att högskolor och universitet ska bredda sin rekrytering, inte smalna av den.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservation 2.

Anf. 3 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Det fanns en tid då man ganska ofta hörde att studiestödsfrågorna fick för lite uppmärksamhet i den politiska debatten, att man diskuterade dem alldeles för sällan och att det var för sällan som fokus hamnade på just stödet för studier. Så var det kanske en gång i tiden. Jag upplever åtminstone att detta har förändrats under de senaste åren. Då syftar jag inte enbart på att det var bara fyra fem veckor sedan vi senast diskuterade studiestöd här i kammaren.

Jag tror att ett av skälen till att detta har förändrats är att det har skett många förbättringar under de senaste åren. Frågorna har tagits på allvar. Vi har genomfört reformer, förändringar och förbättringar.

Faktum är att många av de önskelistor som studentorganisationerna har fört fram i valrörelser har Alliansen förvandlat till checklistor och listor över genomförda reformer. Så ser verkligheten ut.

När man diskuterar politiska frågor och samhällsproblem är det klart att man utgår från det som fungerar mindre bra eller det som inte funge-

rar alls. Så ska det naturligtvis se ut. Det är naturligt. Men det gör ibland i denna fråga som gäller studiestöd att vi glömmer bort det uppenbara. Vi glömmer bort att stanna upp och konstatera att vi har ett väldigt gott stöd för studier i Sverige. Sedan ska vi diskutera de problem som uppstår och de områden där det finns behov av förbättringar. Men det är viktigt att ändå säga det uppenbara, och det har för all del andra också gjort: Vi har ett bra studiestödssystem. Lite grann beroende på hur man mäter och vilka man jämför med kan man med fog kalla det för ett av världens absolut mest generösa stöd för studier. Det är bra. Så ska det vara.

Ett samhälle som har höga ambitionsnivåer och som vill ha ett brett stöd för studier vill och ska ligga i framkant. Sedan förstår jag att oppositionen anstränger sig för att bevisa motsatsen för att få till en bra debatt. Och det ska vi ha. Men man ska inte heller glömma bort att detta är ett område där vi faktiskt är överens om ganska mycket när det gäller utgångspunkterna, inte i detaljerna och inte i varje del men just i synen på att vi ska ha ett system där vi har både generösa lån och omfattande bidrag för att säkerställa att alla kan påbörja de studier som de vill och genomföra dem på ett bra sätt.

Vi har dessutom lyssnat, både på studenterna och på de studentorganisationer som har drivit dessa frågor. Det blir uppenbart när man följer de debatter som vi har haft både i denna kammare de senaste åren och på andra ställen. En sådan fråga är naturligtvis beloppsnivåerna. Det är en sak att konstatera att vårt system är det mest generösa i världen. Det är naturligtvis en annan diskussion om stödet är på en sådan nivå att studenterna kan leva på det. Där har många med rätta konstaterat att om man ser tillbaka på de senaste åren, och framför allt om man går längre tillbaka, har studiemedlen urholkats. Det är inget snack om den saken. Vi vet att det för många har blivit svårare att få studentekonomin att gå ihop. Om vi inte kunde räkna ut det själva har vi också blivit påmind nästan varje år av studentorganisationerna som har kommit med sina studentbudgetar och visat på sista raden hur många hundralappar eller femhundralappar, beroende på vem man frågar, som har saknats.

Här har vi lyssnat. Det har skett förbättringar i form av höjningar av studiemedlen både under den förra mandatperioden och också inom ramen för den budget som föreligger för i år. Det är viktigt att poängtera att detta har skett trots den lågkonjunktur som vi har befunnit oss i tidigare. Trots att man runt om i andra delar av Europa snarare har diskuterat vilka bidrag som ska sänkas och vilka skatter som ska höjas har vi tydligt sagt att studier och utbildning är så viktiga att vi har valt att prioritera det.

Herr talman! En annan fråga som naturligtvis också kommer upp när vi diskuterar studiestöd och som åtminstone har varit populär att diskutera gäller fribeloppsreglerna. Det är ytterligare ett område där det har skett tydliga förbättringar. Det handlar om den summa som man får tjäna på extraarbete utan att bli tillbakakrävd på bidrag och lån.

Det är många studenter som har beskrivit detta. Man vill, kan eller ibland måste, tyvärr, jobba extra för att få studentekonomin att gå ihop. Men sedan har man blivit bestraffad av systemet, och pengarna från studiestöd och studielån har krävts tillbaka.

Även här har vi lyssnat och genomfört tydliga förbättringar. Fribeloppet har höjts kraftigt från och med den 1 januari. Då uppnår vi två positiva effekter. Det blir en gedigen förbättring för de studenter som

jobbar extra, vilket är rätt många. Det är ungefär hälften av alla studenter som gör det. De får tydliga förbättringar i kronor och ören i sin plånbok. Men vi uppnår också en annan poäng, och det är själva signalen från samhället att man inte ser ned på dem som jobbar extra utan att man tvärtom tycker att det är bra om man har denna möjlighet. Det är väldigt viktigt.

Det är naturligtvis inte så att vi i och med detta för all tid är färdiga med alla reformer på studiestödsområdet. Det är klart att om vi vill att systemet ska fortsätta att vara generöst och att vi ska fortsätta ligga i framkant i världen måste vi vara öppna för reformer och för de problem som finns. Det kan, som i detta betänkande, handla om förbättrade återbetalningsregler för studiemedlen där det har funnits problem, det kan handla om situationen för studerande med barn och flera andra aspekter.

Herr talman! Jag målar nu upp en bild av att vi är ganska överens över blockgränserna kring studiestödet och hur det ska se ut. Det är för all del sant när det gäller syftet och målet. Men det är definitivt inte sant när det gäller detaljerna ur alla aspekter. Vi har både här i riksdagen och på andra ställen fått kritik – vi fick det i dag också från vänsterkanten – när det gäller till exempel beloppsnivåerna. Räcker dessa pengar till?

Det är så politiken fungerar. Oppositionen tycker att det görs för lite och för sent, för att ta detta mantra från förra mandatperioden. Men jag kan ändå konstatera att det har hänt en hel del i fråga om detta.

Men det intressanta att konstatera när man lyssnar på denna kritik är hur verkligheten ser ut. När vi i budgeten för i år lägger fram ett förslag om en höjning av studiemedlen för studenterna, vilket förslag lägger då den rödgröna oppositionen fram i sin skuggbudget? Den lägger fram ett förslag som i kronor och ören innebär mindre pengar till studenterna. Så ser faktiskt verkligheten ut.

Jag kan förstå att det måste svida i hjärtat hos en socialdemokrat, som har en självbild av att man alltid är mest generös i fråga om studenterna, när man i de studiesociala frågorna nu blir omkörd av Alliansen. Det är intressant, men så är det.

Sedan kan vi diskutera och bråka om den exakta fördelningen mellan lån och bidrag. Men faktum kvarstår: Med det rödgröna budgetalternativet hade Sveriges studenter fått mindre kvar i plånboken, och studentorganisationerna hade återigen behövt komma hit och vifta med sin studentbudget för att visa att studenterna går back. Det signalerar någonting nytt i svensk utbildningspolitik. Det visar nämligen att det nu inte bara är i frågor om utbildningens kvalitet som ni blir omkörda. Nu blir ni omkörda även i frågor som gäller de studiesociala villkoren. Mycket har förändrats i svensk politik under de senaste åren.

Höjningen av fribeloppet har Socialdemokraterna inte protesterat riktigt lika hårt emot. Faktum är att de inte har protesterat alls. Jag har till och med hört socialdemokrater som i debatter har sagt att det är bra att studenter nu kan tjäna extrapengar. Det är utmärkt. Jag tror att det är viktigt att poängtera att det krävdes att de hamnade i opposition för att inta denna ståndpunkt. Det var väldigt lite av den saken när de hade möjlighet att påverka politiken. Men jag välkomnar den förändringen även om den är sen.

Med dessa delar och med det som vi nu har gått igenom tycker jag att vi tydligt visar att vi stärker stödet för studier i Sverige. Vi är tydliga med att vi vill ha en god situation för dem som studerar och att vi tänker fortsätta att driva frågorna framöver.

Med dessa ord yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Margareta Pålsson, Michael Svensson och Camilla Waltersson Grönvall (alla M), Nina Lundström (FP), Ulrika Carlsson i Skövde (C) samt Yvonne Andersson (KD).

Anf. 4 ADNAN DIBRANI (S) replik:

Herr talman! Vi är överens om ganska mycket, men inte när det gäller principfrågorna. Det är precis som både Oskar Öholm och jag har sagt, nämligen att vi har ett av världens mest generösa system.

Men vår princip och ideologi bygger på att man tar ett gemensamt ansvar. Du tillsammans med dina kolleger i Alliansen har egentligen inte gjort någonting för att hjälpa den enskilda studenten mer än att ge en ökad skuldbörda. Är det att ta ansvar? Och varför är det alltid bättre att privatisera allting?

För mig och oss gäller det att man inte bara går ut till en student och säger: Här har du 400 spänn extra som du får låna. Vi har i stället sagt: Du får pengar, både bidrag och lån.

Du, Oskar Öholm, tittar på fribeloppen. Och jag är, precis som du, tacksam över att de har höjts. Men jag tror inte att fribeloppen är något större problem med tanke på att alla studenter får tjäna 9 000 kronor efter skatt. Jag tror inte att det är så många studenter, åtminstone inte bland mina vänner som studerar, som har bekymret att de tjänar mer än 9 000 kronor efter skatt. Jag vet inte hur det ser ut i din värld.

Min fråga är: Varför är det så viktigt för er att alltid lägga över ansvaret på den enskilde och med andra ord privatisera hela systemet? Du talade om omfattande bidrag. Vad är omfattande bidrag för dig? Ni höjer ju inte bidraget. Det har i alla fall inte hänt så länge jag har varit här. Ni höjer i stället lånedelen. Det är en tydlig signal till de allra svagaste: Vill ni studera får ni bekosta det mer själva för vi tänker inte vara med och ta ett ansvar.

Anf. 5 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Herr talman! Det är ändå lite roligt att lyssna på Adnan Dibrani och andra socialdemokrater som står i talarstolen och argumenterar för att det är så bra att fribeloppet har höjts. Jag tackar naturligtvis för stödet i den frågan så att vi kan få hjälp med den argumentation som vi har drivit under de senaste tio femton åren. Jag konstaterar bara att det är bra. Då är vi överens i den frågan också.

Det brukar vara tvärtom att oppositionen ska driva regeringen framför sig. Här är det regeringen som får släpa oppositionen med sig. Det är en annan och märklig diskussion i fråga om dessa saker.

Sedan kan vi diskutera exakta nivåer. Det som jag säger, och som jag tror att vi alla är överens om, är att utbildning är både en investering för den enskilda studenten och en investering för hela samhället. Det gör

naturligtvis att både den enskilda och samhället också måste ta ansvar för denna investering. Det gör vi genom att vi erbjuder både lån och bidrag.

En justering med en hundralapp hit eller dit kan vi diskutera. Man kan ha olika synpunkter där. Men faktum kvarstår: För första gången i modern tid har vi, såvitt jag kan se, en situation där Socialdemokraterna trots vad jag i andra sammanhang kan uppfatta som en populistisk politik inte säger ... Studenterna ska ju ha mindre pengar om Adnan Dibrani får bestämma. Om er skuggbudget hade gått igenom hade studenterna fått mindre pengar.

Jag tycker att Adnan Dibrani ska ta tillfället i akt och förklara på vilket sätt studenterna klarar sig med mindre pengar än vi har föreslagit.

Anf. 6 ADNAN DIBRANI (S) replik:

Herr talman! Det du, Oskar Öholm, säger låter fint. Men du glömde att svara på min fråga.

När det gäller fribeloppet: Jag har bara varit med här i fem sex månader så jag är inte beredd att ta en debatt om hur de andra tidigare ställt sig till detta.

Jag och sossarna nu för tiden tycker att det höjda fribeloppet är en bra idé, så för tillfället är det för mig en icke-fråga. Jag är i stället väldigt rädd för utvecklingen, för vad som komma skall, och för vilken signal vi skickar till dagens ungdomar som vill ta sig vidare.

Är signalen att vi tar ett gemensamt ansvar? För mig är det en självklarhet, så svaret är ja. För dig och dina kompisar är svaret nej. Allt ansvar läggs på den enskilda individen. Vill du ta extra lån, gör det då. Vill du inte och om du är rädd för att din skuldbörda kommer att öka kan du lika gärna sitta hemma.

Det finns här en väldigt tydlig ideologisk skiljelinje. Det handlar mycket om att lägga på den enskilde, om att privatisera och så vidare, medan vi vill ta ett gemensamt ansvar – för sjuttioelfte gången.

Jag kan sluta där. Du kan få svara på min fråga i stället för att så fint prata om allt annat.

Anf. 7 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Herr talman! Jag är naturligtvis jätteglad om fribeloppet är en icke-fråga för både Adnan Dibrani och övriga socialdemokrater numera.

Det jag poängterat är att det tidigare inte sett ut på det sättet, men det är väl bra att vi kan pricka av ytterligare en fråga där ni har anslutit er till vår politik. Jag ser fram emot att det kan hända på fler områden.

Jag förstår inte riktigt Adnan Dibranis argumentation – att vi skulle privatisera eller lägga över ett större ansvar på den enskilde. Fortfarande är det så att vi inte har några ambitioner och inte heller lagt fram några förslag som handlar om att ta bort bidragsdelen.

Återigen: Under en tid av svåra ekonomiska bekymmer både i Sverige och i resten av Europa har vi sagt att vi ändå vill försöka hitta en modell som är sådan att studentorganisationerna inte ska behöva komma hit och säga: Titta, studenterna går back. De klarar sig inte.

Vi måste då fundera på om vi kan hantera detta i den situation som vi befinner oss i. Den här gången har det inneburit att vi fått göra en justering i lånedelen. Men viktigt att uppmärksamma är just att det med vårt förslag och med det som blivit verklighet i kronor och ören blir mer för

studenten än det skulle bli med skuggbudgeten från Adnan Dibrani och hans vänner.

Naturligtvis räcker det inte med bara det, men det är säkert inte sista gången som vi har en diskussion om beloppsnivåerna. Säkerligen kommer vi att fortsätta att diskutera dessa. Men man ska också komma ihåg vad det i justeringar handlar om. Det handlar om några hundralappar. Även om du, Adnan Dibrani, räknar på ett studiestöd under flera års studier blir skillnaden till slut några tusen kronor mer i lån. Jag håller absolut med om att lånebördan ska diskuteras.

Det handlar, som sagt, om ett par tusenlappar. Men med en regering som driver en politik som får ut fler i arbete, med ett jobbskatteavdrag och med mer pengar i plånboken tror jag inte att detta är något större bekymmer.

(Applåder)

Anf. 8 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Oskar Öholm sade i sitt anförande att Sverige har ett av världens bästa studiestödssystem men att oppositionen försöker bevisa motsatsen. Eftersom jag är en av opponenterna här vill jag säga att det uttalandet inte är annat än grundlös polemik.

Jag inledde mitt anförande – jag vet inte om du, Oskar Öholm, hörde detta – med att säga: Jämfört med många andra länder är Sverige ett av de mest förmånliga länderna att studera i. Det är ett erkännande för det system som vi i dag har. Jag sade att vi ska vara stolta över det.

Men samtidigt finns det brister hos oss. Det finns brister när det gäller andelen lån jämfört med andelen stöd/bidrag och när det gäller hur det är för föräldrar som studerar och för studenter som blir sjuka.

Dessa brister har vi försökt peka på. Vi har också argumenterat för en förändring. Därför skulle jag vilja passa på att fråga dig, Oskar Öholm:

Kan ni tänka er att utjämna lånedelen och bidragsdelen i studiesystemet så att det blir en större bidragsdel och en mindre lånedel? I dag är det tvärtom.

Kan ni tänka er att förbättra villkoren för studenter som samtidigt är föräldrar?

Kan ni tänka er att koppla sjukpenningen till studier i stället för studiemedel?

Dessa tre frågor hoppas jag att ni kan svara på.

Anf. 9 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Herr talman! Man kan se detta på olika sätt. I mitt anförande försökte jag vara tydlig. Att Sverige ligger i topp i världen betyder inte att man inte kan diskutera de problem vi i dag har. Det ska vi fortsätta att göra. Den polemiken – för att använda det begreppet – kan också vara bra. Då blir det tydligt vad vi tycker och vilka åsikter som finns och som ska brytas mot varandra.

Jag ska försöka svara på frågorna. Jag är inte alls säker på om man ska utjämna mellan bidragen och lånedelen. Vi kan diskutera var nivån ska ligga. Men jag tror inte att man, åtminstone när det gäller högskolestudier, ska ha en situation där bidragsdelen är lika stor som lånedelen. Då glömmer man bort att högre studier är en investering för den enskilda studenten. Många som väljer en högskoleutbildning gör det därför att de

vet att de får en bättre löneutveckling, bättre lön i framtiden. Då har man råd att betala tillbaka studielånet.

Stu­diestödssystemet ska syfta till att ge en möjlighet under stu­die­tiden. Men vi ska inte glömma diskussionen om att det också måste vara en fråga om att det är en investering för den enskilda studenten. Exakt var nivån ska ligga kan vi naturligtvis diskutera.

När det gäller barns villkor: Tilläggsbidraget som finns för stu­derande med barn har varit bra. Det sade vi också i Studiesociala utredningen. Tilläggsbidraget har fungerat på ett bra sätt. Vi tycker att det ska vara kvar. Men det finns säkert mer att göra. Även där kan vi diskutera beloppsnivåer. Men till skillnad från generella studiemedel är det svårt att säga att tilläggsbidraget har urholkats så kraftigt under de senaste åren att det just nu krävs en höjning.

Däremot är det viktigt att komma ihåg att det vanliga barnbidraget gäller också för studenter. Man ska minnas att alliansregeringen för ungefär ett år sedan genomförde höjningar av flerbarnstillägget som också kommer studerande med barn till del.

Anf. 10 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Jag noterar att ni har svarat att ni inte kan tänka er att utjämna mellan andelen lån och andelen bidrag. Tvärtom säger du, Oskar Öholm, att det eftersom det är en investering ska vara lån.

Två av mina frågor fick jag inte svar på. Min sista fråga, om ni kan tänka er att koppla sjukpenningen till studier i stället för studiemedel, fick jag inte svar på. Jag fick inte heller svar på frågan om Oskar Öholm kan tänka sig att öka stödet till studenter med barn.

Anf. 11 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Herr talman! När stu­diestödsfrågorna diskuteras är det alltid på samma sätt. För ett antal veckor sedan hade vi en budgetdebatt. Nu diskuteras vi ett motionsbetänkande med alla möjliga olika förslag. Mycket kommer att ske framöver.

Man kan föra diskussionen så som Jabar Amin gör och som jag tror att också vi kan göra och fråga: Vad ska vi på sikt göra? I Studiesociala kommittén förde vi sådana resonemang. Skulle man på sikt ha en princip för hur stor bidragsdelen och lånedelen ska vara skulle man i så fall kunna tänka sig att framöver ha en lösning med kanske en lite större lånedel för högskolestudier. Läser man däremot på en lägre nivå för att få grundskolebehörighet ska kanske bidragsdelen vara större. Det där kan man se på utifrån hur stor investeringen för den enskilda individen är.

I Studiesociala utredningen förde vi – som Jabar Amin pekat på – resonemang om hur man skulle kunna se på kopplingen till övriga trygghetssystem. Också där finns det säkert saker kvar att göra. Det betänkandet finns ju, och Utbildningsdepartementet bereder flera av de här delarna och går igenom hur vi kan hitta lösningar.

Jag kan inte säga i dag precis hur de ska fungera. Det vi kan säga är det som jag har försökt belysa under hela den här debatten. Vi är överens om grundprincipen att vi ska ha ett starkt stöd för studier.

Sedan har vi en opposition som säger att det är en osolidarisk politik. Min fråga blir då, som jag inte heller i den här debatten har fått svar på:

Hur kan det rödgröna alternativet med mindre pengar till studenterna vara en mer solidarisk politik? Det är obegripligt.
(Applåder)

Prot. 2010/11:80
31 mars

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

9 § Högskolan

Högskolan

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU11
Högskolan.

Anf. 12 LOUISE MALMSTRÖM (S):

Herr talman! Det finns många sätt för en socialdemokrat att inleda en debatt om svensk högskola och svensk högskolepolitik. Jag skulle kunna stå här och tala om hur utbildning bygger individer, vidgar vyer och skapar kreativa, självständiga och kritiskt tänkande människor. Det är både sant och relevant. Men i dag tänkte jag välja ett annat anslag. Ni vet ändå att jag tycker allt detta.

I dag vill jag tala om det mer fyrkantiga och konkreta resultatet av utbildning. Jag tänker på studenternas självklara plats på den hett eftertraktade arbetsmarknaden och inte minst arbetsmarknadens desperata efterfrågan på examinerade studenter med rätt utbildning. Om vi ska klara jobben i framtiden måste vi klara utbildningen i framtiden.

Tittar man på den borgerliga utbildningspolitiken ur ett arbetsmarknadsperspektiv är det mest anmärkningsvärda den misshushållning med mänskliga resurser som de borgerliga partierna ägnar sig åt både i arbetsmarknadspolitiken och i utbildningspolitiken.

Hur ett parti som kallar sig det nya arbetarpartiet så ofta bortser från arbetsmarknadens kompetensförsörjningsbehov är obegripligt. Hur den liberala utbildningsministern som ena stunden talar om elevers bristande respekt för sina lärare i nästa stund visar uppenbar brist på egen respekt för forskning och expertis är om möjligt ännu märkligare.

Är det någon här inne som tror att dagens och framtidens samhälle och arbetsmarknad ställer mindre krav och har lägre förväntningar när det gäller arbetskraftens kunskapsnivå än gårdagens? Nej, jag tror att vi alla är överens om att kunskapsnivån inom alla delar av arbetsmarknaden kommer att öka. God utbildning, och till och med högskoleutbildning, är inte bara en konkurrensfördel på den arbetsmarknad som erbjuder de goda jobben utan en inträdesbiljett.

Med den utgångspunkten behöver vi bli extremt effektiva när det gäller att ta till vara varenda unge som har viljan och möjligheten att skaffa sig utbildning. Allt annat är resursslöseri. Vad gör då den borgerliga regeringen? Den gör precis tvärtom. Den låter kompetens läcka på precis alla nivåer.

Min dotter går i femman. För ett par veckor sedan fick hon hem en blankett med språkval. Man kan se det som en liten fälla. Hon hade redan bestämt sig för att läsa spanska. Men en del av hennes elvaåriga skolkamrater gjorde andra val som påverkar deras möjligheter att senare i

livet tillgodogöra sig de meritpoäng som lättare tar dem vidare i utbildningssystemet. Därmed riskerar vi att redan där tappa ett gäng begåvningar.

Sedan kommer gymnasieskolan där man tvingar elever att välja mellan yrkesutbildning och högskolebehörighet. Där förlorar vi några till. Faktum är att där förlorar vi både begåvningar inom yrkesutbildningen och begåvningar i högskolan.

Vi kan sedan titta på de försämrade och svår genomträngliga antagningsreglerna. Där försvann några till. Det faktum att vi inte har byggt ut högskolan, vilket i princip alla andra länder i västvärlden gör, har gjort att de stora kullar som har gått ut gymnasiet de senaste åren har fått såå hårdare om de platser som finns och har utestängt ytterligare en rad begåvningar.

Om vi ska klara jobben har vi inte råd med det. Vi kan tala om att 50 procent, 40 procent eller för den delen 60 procent av eleverna ska gå till högskolan. Men målet måste väl vara att alla som har ambitionen och förutsättningarna att läsa på högskolan ska göra det. Framtidens arbetsmarknad kommer att sluka dessa personer med hull och hår.

Herr talman! För varje skolstadium som passerar tappar vi begåvningar som aldrig når högskolan. Snacka om att vi har en begåvningsreserv. Borgerlig skolpolitik i allmänhet går i och för sig som jag förstår det ut på just det. Borgerlig högskolepolitik går i synnerhet ut på det. Det är omöjligt att inte se mönstret.

Håll kreti och pleti ute från högskolan genom krångliga och ensidiga antagningsystem som gynnar dem som kommer från studievana hem. Begränsa antalet platser så att bara de som har de bästa ingångsvärdena, observera ingångsvärdena, kan komma in och inte de som har störst förmåga att utvecklas och skulle få det bästa studieresultatet eller göra den största bildningsresan.

Den ovarsamma hanteringen av små och medelstora högskolor syftar till samma sak. Genom en politik som långsamt svälter ut dem kastar man bort den möjlighet som de har att bidra till regional utveckling men också möjligheten att bidra till att minska den sociala snedrekrytering som utestänger många som vill och kan från högre utbildning.

Genom att man inte satsar mer på kvaliteten i högskolan leder det till att antalet undervisningstimmar minskar dramatiskt. Det drabbar exakt samma grupp. Studievana studenter med föräldrar som har akademisk bakgrund kommer säkert att klara sig ändå, de andra gör det inte. Det är inte smart. Det är inte framtidsinriktat. Det är misshushållning med resurser.

Herr talman! När man reser runt i Högskolesverige är det två bekymmersamma faktorer som lyfts betydligt oftare än andra. Det ena är kvaliteten i den högre utbildningen. Det överskuggar allt. Det behövs ökade resurser så att studenter, särskilt inom humaniora och samhällsvetenskap, kan få mer lärarledd tid och så att uppsatsstudenter inte tvingas skriva två och två för att få tillgång till sin handledare.

Det system som resurserna fördelas utifrån måste ha legitimitet hos lärosätena, lärarna och studenterna. Det håller inte att först avstå från att satsa på utbildningsvetenskaplig forskning och sedan underkänna lärosäten för att de saknar just sådan. Vi har högre ambitioner med kvaliteten

än den borgerliga regeringen. Men det behövs betydligt mer än det vi också har avsatt för att komma till rätta med detta.

Det andra som nämns är bristerna i studentens koppling till arbetslivet. Förutom att det ger sämre verklighetsförankring och minskar chanserna för välvägd studieval påverkar det också möjligheterna att få in en fot på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning speciellt för dem som inte redan har kontakter och nätverk. Målsättningen borde vara att alla studenter erbjuds praktik under sin utbildning. Där har vi öronmärkt pengar för att öka studenternas koppling till arbetsmarknaden.

Herr talman! Argument om rättvisa, jämlikhet och bevis på att ett samhälle aldrig är starkare än sina svagaste individer har aldrig bitit på borgerligt styrda regeringar. Men hur är det med arbetsmarknadsperspektivet? Hur resonerar det nya arbetarpartiet när alla aktörer på arbetsmarknaden påpekar behovet av en välutbildad arbetskraft och gör er uppmärksamma på matchningsproblemen på alla nivåer?

Hur tänker ni att vi ska klara en framtida arbetsmarknad när vi inte tar till vara en av våra viktigaste tillgångar och låter gäng efter gäng motiverade och begåvade studenter läcka ut från alla nivåer i stället för att investera i utbildning för jobb? Det hoppas jag få svar på i dagens debatt.

Jag står bakom samtliga reservationer men yrkar för tids vinnande bifall bara till reservation 1 och 14.

Anf. 13 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Den högre utbildningen i Sverige håller generellt sett en hög kvalitet, men den kan bli bättre. Framför allt är högskolan ojämn, fokuserad på genomströmning och inte kvalitet. Det behövs mycket mer för att den ska bli tillgänglig i bred bemärkelse. Det är inte bara undervisningen som behöver stärkas utan även handledningen.

Riksdagen borde ge Sveriges studenter en garanterad miniminivå om tio timmar lärarledd undervisning i veckan. Det tycker vi är rimligt. Det kan verka lite. Men för en hel del studenter, särskilt inom humaniora och samhällsvetenskap, skulle detta kunna göra en stor skillnad.

Enligt siffror från Sveriges Förenade Studentkårer har nästan hälften av Sveriges studenter nio timmar eller mindre lärarledd tid i veckan. Det håller inte. Det ska göra skillnad att läsa på universitet och ha ett lånekort på universitetet.

Om vi i riksdagen menar allvar med kvaliteten i högskolan är det i grundutbildningen vi måste börja. Hög kvalitet måste vara målet. Att planera för och belöna kvaliteten måste också vara vägen framåt. I dag har vi ett resurstilldelningssystem som i stort sett fördelas efter genomströmning. Ju fler som studerar snabbare, ju mer resurser får ett lärosäte. Per definition belönas sänkta kvalitetskrav.

För inte så länge sedan träffade jag en universitetslektor som jag har känt i många år. Vi började samspråka och kom snart in på resurstilldelningssystemet. Hans uppfattning var att nuvarande system är korrumpierande. Jag frågade vad han menade. Jo, den premierar genomströmning i stället för kvalitet. Han måste låta studenterna passera igenom för att få pengar. Ett sådant system vill han inte ha.

Att fortsätta att låta nära hälften av studenterna på högskolan passera utan att få tillräckligt med lärarledd tid, handledning och återkoppling på sitt lärande är att belöna universitetet efter genomströmning och inte

efter kvaliteten. En bättre balans mellan genomströmning och kvalitet borde vi kunna hitta.

Herr talman! Den 1 januari 2009 trädde en ny diskrimineringslag i kraft. Lagen innehåller bland annat ett förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck inom utbildningssystemet, det vill säga även inom högskolan. För att den nya lagen ska fungera i praktiken krävs dock att frågor som berör hbt-personers livsvillkor integreras i den högre utbildningen. Enligt vår mening är det önskvärt att utbildningar i hbt-frågor integreras i all grundutbildning som bedrivs vid högskolor och universitet i syfte att ge nödvändig kompetens. Diskrimineringsgrunderna borde dessutom vara en del av de kvalitetskriterier som Högscoleverket ser till i sin tillsyn av högskolorna.

Studentens rätt att organisera sig och bevaka sina intressen är i högsta grad en fråga om kvalitetssäkring i den högre utbildningen. Det är inte tillräckligt att garantera studentkårerna insyn eller representation i beslutsfattande organ. Högskolorna behöver också stötta studentens förutsättningar att bedriva ett aktivt studentpolitiskt arbete i fria och oberoende kårer.

Den 1 juli 2010 avskaffades kårobligatoriet. Det var bra i grunden men underfinansierat. Verksamheten vid studentkårerna blir därför stympt och möjligheten att utöva inflytande kan försämrats. För att åtminstone säkra ett minimum av studentinflytande kommer högskolorna och studentkårerna att tvingas göra nedskärningar i den övriga verksamheten, som framför allt handlar om studiesociala frågor. Vi anser att det är omöjligt att öka mångfalden, motverka diskrimineringen och skapa jämställdhet på högskolorna om inte studenterna tar aktiv del i detta arbete. Därför måste det finnas tillräckligt statligt stöd till den studiesociala verksamheten för att finansiera detta.

När beslutet nu har trätt i kraft bör det så småningom tillsättas en utredning med uppgiften att göra en utvärdering av hur studieinflytandet fungerar i praktiken samt komma med förslag som tryggar såväl studentinflytandet som den studiesociala verksamheten vid universitet och högskolor.

Herr talman! Världen blir en bättre plats av att vi människor möts, lär känna varandra, byter erfarenheter och bryter invanda föreställningar om andra. Ur detta perspektiv är högskolans internationalisering viktig, men det ökar också kvaliteten att motiverade studenter från hela världen läser på svenska högskolor. En öppen värld är en bättre värld. Men med införandet av studieavgifter tar Sverige ett steg bort från internationellt samarbete och kontakter med omvärlden. Miljöpartiet tar avstånd från studieavgifter på svenska universitet och högskolor.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservationerna 9, 10, 17 och 21.

Anf. 14 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Vår högskola ska vara spjutspetsen i vårt svenska utbildningsväsen. I takt med att vårt samhälle går alltmer från ett industrisamhälle till ett tjänste- och IT-samhälle behövs allt fler med akademisk utbildning. Aldrig har så många studenter varit inskrivna på högskolan som i dag. Efterfrågan på högre utbildning kommer även i fortsättningen att vara mycket stor. I en tid då individens konkurrenskraft ökar och man är flexibel på arbetsmarknaden är det glädjande att många väljer att

skaffa sig högre utbildning. Det är också glädjande att direktövergången till högskolestudier har ökat tre år i rad. Hela 25 procent av eleverna som gick ut med slutbetyg våren 2009 påbörjade universitetsstudier. Regeringen har också bemött den ökade efterfrågan på högre utbildning genom att tillföra 10 000 nya platser 2010 och 2011.

Likt idrotten är inte elit och bredd varandras motsatser. Tvärtom är de varandras förutsättningar. En bra grundutbildning leder till att många kan satsa på elitnivå. Dessa elitstudenter kommer i sin tur att inspirera andra liksom en perpetuum mobile.

Herr talman! Man kan angripa problemen på många olika sätt. Denna debatt ska inte framför allt handla om grundskola och gymnasium, men det är ofrånkomligt eftersom allt hänger ihop. Det är av yttersta vikt att högskoleutbildningen kan börja på rätt nivå. Många års nedmontering av kunskapskraven av tidigare regeringar har gjort att man på många högskolekurser har fått ta om vissa delar av gymnasieutbildningen, inte minst arrangörer av civilingenjörsutbildningar har framfört dessa problem. Det är därför den nuvarande regeringen under de gångna åren har genomfört och under denna mandatperiod genomför de största satsningarna någonsin inom skolan. Det är det bästa sättet att komma till rätta med de snedfördelningar som finns i dagens högskola.

Om man ska vara snäll mot oppositionen kan man säga att när ni hade regeringsmakten genomförde ni en del reformer. Syftet var kanske gott men det blev fel. Det är därför det är så viktigt med en ständig uppföljning, och det är därför vi föreslår ett permanent statligt institut för att följa upp samtliga reformer så att de kan rättas till om något går fel.

Vi tycker att det är oerhört viktigt att satsa på kvaliteten i högskolan. Ni byggde ut högskolan tidigare men tillförde inga nya pengar, vilket har lett till att kvaliteten har gått ned. Detta är uppenbart vad gäller utbildningen till lärare. Här finns en dubbel effekt, dels går inte studenterna ut med tillräckligt hög utbildning, dels föranleder detta att så småningom kommer de elever de ska undervisa inte att få tillräckliga kunskaper.

Det finns fortfarande problem med att det är alltför få sökande per plats, det vill säga att alla som söker kommer in. Att se över lärosätenas examensrätt var en mycket klok åtgärd, och vi hoppas att det kommer att leda till att kvaliteten på lärarutbildningarna stramas upp ordentligt.

Det är också viktigt med förändringarna i lärarutbildningen som genomförs, att den delas in på ett annat sätt än vad som har varit fallet. Att återgå till en modell där läraren är specialist på ett fåtal årskurser och ämnen är en mycket klok åtgärd. Vi tror också att införandet av lärarlegitimationer kommer att stärka rättssäkerheten och höja kvaliteten och statusen hos lärarna.

En adekvat och attraktiv lärarutbildning är en grundförutsättning i Alliansens satsning på läraryrket. En annan viktig reform är då att höja läraryrkets status.

Hela 251 miljoner kronor kommer regeringen att satsa på forskarskolor, där 2 000 lärare och forskollärare ges möjlighet att utbilda sig till lektorer. Lärare och forskollärare får alltså läsa till en licentiatexamen i de ämnen som de har utbildning att undervisa i. Det är en kraftfull satsning för att höja lärarnas kompetens, status och löner. Allt detta i kombination med en lärarlegitimation och lärarlyft ska ge en stolt yrkeskår som åtnjuter stor respekt.

Både socialdemokrater och vänsterpartister talar om den sociala snedrekryteringen vid våra lärosäten. Vi menar att det är fel sätt att komma till rätta med detta att återinföra den så kallade 25:4-regeln. Vi tror att det finns andra sätt. Framför allt angriper vi problemet från grunden genom satsningar inom förskolan, grundskolan och gymnasiet. Tidigare kunskapsuppföljningar i form av skriftliga omdömen, nationella prov och tidigare betyg tror vi kommer att råda bot på åtminstone vissa delar av den sociala snedrekryteringen.

Den sociala snedrekryteringen till högskolorna måste bemötas redan när barnen är små. Det tror vi är ett långt mer konstruktivt sätt än att konstruera specialregler, undantag eller kvotgrupper för att komma åt den sociala verkligheten. Att alla elever ska uppnå goda kunskaper som förbereder dem för högre studier är definitivt en både kvalitets- och rättvisefråga.

Herr talman! Vi politiker är bra på en hel del saker, framför allt att skapa förutsättningar, ge förutsättningar och sätta ramar. Men vi är inte bra på att vare sig äga spritfabriker eller detaljstyra högskolan. Därför värnar Alliansen om den höga kvaliteten och de fria universiteten.

Jag vill med detta yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jan Ericson, Margareta Pålsson och Camilla Waltersson Grönvall (alla M) samt Nina Lundström (FP) och Yvonne Andersson (KD).

Anf. 15 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Michael sade i sitt anförande att aldrig har fler läst på högskolan än nu. Allt annat vore ju skandal med tanke på hur många som är i den åldern och hur konjunkturen har sett ut. Vi tror att vi kan ännu mycket bättre, och det tror man i Europa också.

I förra veckan var delar av utbildningsutskottet i Bryssel, och jag har fått en rapport från besöket. Bland annat träffade de kommissionären Vassiliou, och hon var lite förbryllad. Den svenska regeringen har ett mål på 40–45 procent som ska påbörja eftergymnasiala studier, men det är ju redan uppnått. Någon måste gå före, menar hon, och det har ju Sverige alltid gjort förut. Vad är det som har hänt i Sverige? Varför har ni tappat den ambitionen? Och jag vill fråga Michael om samma sak.

Anf. 16 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Herr talman! Framför allt tycker vi att det är viktigt att slå vakt om kvaliteten och se hur långt vi har kommit nu. Sedan kan jag garantera att vi kommer att göra allt för att ännu fler som vill det ska gå till högskolan och få en akademisk utbildning. Men det är viktigt att kvaliteten följer med hela tiden.

Anf. 17 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag satt i utbildningsutskottet redan 2002–2006. Kvalitet var någonting som vi pratade väldigt mycket om, och där hade vi väldigt höga förväntningar. Men nu visar det sig att vi har en högre ambition när

det gäller att förstärka kvaliteten. Vi har aldrig sett det som en motsättning att fler ska kunna gå ut högskolan och att satsa på kvaliteten.

Att nöja sig med 40 procent när vi har nästan 44 procent i dag är inte framtidsinriktat, särskilt inte när det är en betydligt högre procent som vill och har förutsättningar att studera på högskolan.

Jag undrar hur ni tänker om framtiden. Tror ni på allvar att ett land som Sverige ska konkurrera med servicejobb på den globala arbetsmarknaden?

Anf. 18 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Herr talman! Tanken är väl kanske inte att vi just nu ska ha en lång debatt om Sveriges framtid, men vi tror att den är ganska ljus. Och vi tror att de reformer som vi genomför nu på utbildningspolitikens område kommer att innebära att eleverna och de framtida arbetarna, tjänstemännen och akademikerna kommer att möta framtiden med en bättre utbildning.

Vi kommer att bygga ut utbildningarna i takt med att vi ser att behoven ökar.

Anf. 19 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Detta är ett motionsbetänkande som behandlar ungefär 90 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. En del av frågorna har också funnits med i andra betänkanden som vi har behandlat tidigare.

Jag tänker fokusera på några områden med anledning av alla yrkanden och bland annat beröra resurstilldelnings-, kvalitets- och urvalsfrågor.

För att Sverige ska kunna klara den internationella konkurrensen krävs utbildning och forskning i världsklass. Där upplever jag att utskottet har en ganska gemensam målbild, även om vägen dit kan se lite anorlunda ut.

Utskottet har tidigare uttryckt och vill återigen understryka vikten av att Sverige koncentrerar sina utbildnings- och forskningsresurser för att stärka sin internationella konkurrenskraft och fortsätta att utvecklas som en ledande utbildnings- och forskningsnation.

Alliansens högskolepolitik syftar till att statliga högskolor och universitet ska få ökad frihet att själva bestämma över sin verksamhet. Vi upplever att oppositionen däremot strävar efter en ökad detaljstyrning. Jag ställer mig frågande till varför och på vilket sätt detta skulle leda till en ökad kvalitetsutveckling.

Lärosätena är en självständig och kritiskt reflekterande kraft i samhället. Kvaliteten främjas genom att lärosätena kan verka utifrån egna förutsättningar och behov. En ökad frihet gör det också möjligt att konkurrera framgångsrikt på en alltmer internationaliserad utbildningsmarknad.

Satsningar på en ökad kvalitet i högskolans utbildningar har gjorts redan under förra mandatperioden. År 2007 satsades 120 miljoner kronor för att höja ersättningsnivåerna till utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Under 2008 satsades ytterligare 240 miljoner kronor för att höja kvaliteten i utbildningen. Förstärkningarna syftar bland annat till att öka undervisningstiden.

Regeringen beräknar en höjning av grundutbildningsanslagen med inledningsvis 200 miljoner kronor 2012 och från och med 2013 med totalt 400 miljoner kronor. Riksdagen beslutade dessutom i juni 2010 att resurser för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska fördelas även på grundval av kvalitetsutvärderingar av utbildningarnas resultat. Den kvalitetsbaserade resurstilldelningen ska påbörjas 2013 och vara fullt utbyggd 2015. Det motsvarar 295 miljoner kronor.

Jag skulle också vilja beröra frågan om fördelning av utbildningsplatser kontra kvalitet. I de beslut som regeringen och riksdagen har fattat vill jag påminna om de 10 000 platserna vad gäller utbyggnad av högskolan för 2010 och 2011. Utbildningsplatserna fördelas framför allt mot bakgrund av de bedömningar som lärosätena själva har gjort av möjligheterna att med bibehållen kvalitet öka antalet platser. Det är viktigt att framhålla att en utbyggnad av högskolan alltid bör ske med bibehållen kvalitet.

Eftersom högskolepolitiken syftar till att utöka lärosätenas frihet och självbestämmande är det viktigt att utvärderingarna görs på ett sådant sätt att de inte leder till en indirekt statlig styrning av hur utbildningarna utformas. Utvärderingarna kommer därför att fokusera på vilka resultat som uppnås.

Herr talman! Det finns också frågeställningar i motioner som gäller vilka högskolor som har universitetsstatus och vilka som inte har det. Där vill vi påminna om att högskolor har möjlighet att utfärda examina på forskarnivå på områden där de har särskilt goda förutsättningar.

Tidigare talare har berört 25:4-regeln, och jag skulle också vilja ta upp den. Den regeln avsåg att man skulle vara minst 25 år och ha minst fyra års arbetslivserfarenhet och därmed få tillhöra en särskild kvotgrupp. Vi är ganska många som tog den vägen för att få vår examen. Jag själv blev filosofie magister.

Oppositionen vill återinföra denna regel och anger som skäl att man vill motverka snedrekrytering. Frågan är på vilket sätt. Jag vill påminna om att denna regel också innebar att många yngre studerande inte hade möjlighet att komma in på högskolor och universitet. Det är också en form av snedrekrytering.

Det är glädjande att vi i dag har många yngre som kommer in direkt från gymnasiet. Svensk högskola har ju haft en situation där medelåldern har varit relativt hög i förhållande till andra länder.

Meritpoängen berörs också i några av motionerna. Regeringens ambition är att äldre betyg så långt det är möjligt ska kunna tillgodoräknas meritpoäng. I första hand ska slutbetyg enligt den målrelaterade bokstavsskalan utfärdade mellan 1997 och införandet av den nuvarande kursplanen kunna tillgodoräknas meritpoäng i engelska, moderna språk och matematik.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är bra att korrigeringar görs. Regeringen har även gett Högskoleverket i uppdrag att i samarbete med Verket för högskoleservice utarbeta föreskrifter om hur betyg från utländsk gymnasial utbildning ska värderas, så att sökande med sådana betyg kan konkurrera på likvärdiga villkor och i samma urvalsgrupper som sökande med betyg från svensk gymnasial utbildning, för vilka det högsta möjliga resultatet av meritvärderingen enligt högskoleförordningen är 22,5 poäng.

Enligt budgetpropositionen för 2011 infördes nya bestämmelser om urval till högre utbildning från och med höstterminen 2008. Dessa innebär att universitet och högskolor får bestämma vilka urvalsgrunder som ska användas för högst en tredjedel av platserna på en utbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare. Tidigare gällde bestämmelserna högst 20 procent av platserna.

Slutligen skulle jag också vilja beröra terminsindelningen, som berörs i en av motionerna. Jag konstaterar att varje lärosäte sedan mitten av 1990-talet självständigt kan besluta om läsårets indelning i terminer. I 6 kap. 13 § högskoleförordningen anges bara att all utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska bedrivas i form av kurser och att dessa får sammanföras till utbildningsprogram.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Tina Acketoft (FP), Jan Ericson och Camilla Waltersson Grönvall (båda M) samt Emil Källström (C) och Yvonne Andersson (KD).

Anf. 20 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att rätta ett yrkande som jag hade. Jag sade reservation 21, men det ska vara reservation 20.

Nina Lundström hävdade i sitt anförande att oppositionen vill detaljstyra. Om det är någon som vill detaljstyra är det regeringen. Man behöver inte gå längre tillbaka än till i går för att se hur tjugotalet forskare i Svenska Dagbladet vänder sig mot Folkpartiets oerhörda styrning när det gäller geografi. Kom inte hit och kritisera oppositionen för detaljstyrning när ni själva gör er skyldiga till en oerhörd detaljstyrning!

Jag har två frågor till Nina Lundström. Den ena är om regeringen och du anser att det är rimligt att tillskjuta mer resurser till högskolorna och universiteten så att vi får mer lärarledd undervisning. En av de brister som nu pekas på gäller just detta.

Den andra gäller resurstilldelningssystemet, som av många har beskrivits som korrumperande, inte minst av fackfolk. Är ni beredda att se över resurstilldelningssystemet?

Detta är två frågor som jag uppskattar om jag kan få svar på av Nina Lundström.

Anf. 21 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja påminna om de siffror som jag valde att presentera i mitt anförande eftersom de visar på vad som faktiskt görs. När man lyssnar på Jabar Amin kan man tro att det inte görs något eller att det görs för lite och för sent. Det är ett ganska välkänt argument som återkommer.

Det jag räknade upp var dels de satsningar som har gjorts tidigare – 2007 var det 120 miljoner kronor och 2008 var det 240 miljoner kronor – dels att regeringen nu räknar med en höjning av grundutbildningsanslagen med 200 miljoner kronor år 2012, och år 2013 totalt 400 miljoner kronor. Det görs satsningar för att kunna höja kvaliteten och i syfte att öka undervisningstiden. Det tycker jag är alldeles utomordentligt.

Anf. 22 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! När det gäller resurstilldelningssystemet ställde jag en fråga. Jag beskrev i mitt anförande och i min replik nyss att det av många anses vara korrumpierande, även av fackfolk. Är ni beredda att se över resurstilldelningssystemet så att det premierar mer kvalitet än genomströmning?

Anf. 23 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Herr talman! Högskolepolitiken syftar till att verkligen göra en kvalitetssatsning. Vi har ofta i debatterna hört att det viktiga är antalet platser. Även där gjordes ju en satsning med en ökning med 10 000 platser år 2010 och 2011. Men det viktiga är att oavsett om man gör en utökning eller inte så ska kvaliteten vara i fokus. Därmed finns också den resursfördelning som syftar till kvalitetsförbättringar liksom de kvalitetsutvärderingar som ligger till grund för det. Här sker alltså en satsning både pengamässigt och inriktningsmässigt.

Det är kanske lite knepigt att mot Miljöpartiet anföras vad ett annat av oppositionspartierna har tagit upp i en av sina motioner. I motion Ub485 finns formuleringar från Socialdemokraterna om hur man ser på högskolevärlden och på detta med statlig styrning. Man säger så här: "Om högskolevärlden får helt och fullt råda sig själv avseende resursfördelning och organisation även i strategiskt viktiga frågor, och inte vill svara upp mot det moderna samhällets krav på insyn, ökad effektivitet och minskade klyftor mellan olika samhällssektorer, finns en risk att samhället drar sig undan även ekonomiskt." Den motionen andas ganska starka ingripanden, och därför tog jag upp detta i mitt anförande.

Jag hoppas att jag har svarat på Jabar Amins frågor om satsning på kvalitet och satsning också på uppföljning.

Anf. 24 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! När vi satt i regeringsställning arbetade vi aktivt för att ta till vara all begåvning. Jag tänker inte slå mig för bröstet och säga att vi lyckades med detta fullt ut, men vi minskade långsamt snedrekryteringen, och vi hade en rad strategier för att bredda rekryteringen. Ni tog bort de flesta av dem för att ni menade att de var orättvisa och svår genomträngliga. Sedan har ni backat på vissa punkter, och nu tycker jag att det har blivit rörigt och svår genomträngligt.

Det är naturligtvis bra att ni lyssnar och tar till er. Men jag undrar om ens du själv kan reda ut vad som gäller för den som har ett åtta år gammalt gymnasiebetyg och vill slå ihop det med ett nytt komvuxbetyg. Man har ju haft stora problem med att få göra det. Vad gäller om man vill ta sig från yrkeshögskola till högskola, till exempel? Har man en chans om man kommer från folkhögskola och vill ta sig vidare till högskolan?

Jag tycker att det rörigt, och jag tror att studenterna tycker att det är ännu mer rörigt.

Anf. 25 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Herr talman! Den sociala snedrekryteringen är en oerhört viktig fråga som jag tror engagerar oss alla. Sedan kan valet av metoder för att vi ska nå en förbättring se lite olika ut.

I Folkpartiet har vi lyft fram just att klassresan börjar i klassrummet som ett av de viktiga ingångsvärdena. Men det handlar inte bara om de stadier som Louise Malmström räknar upp. Denna frågeställning börjar redan i samband med hur förskola och grundskola fungerar och, som vi hörde i går i debatten om gymnasieskolan, vilken kompetensbas man kommer in med i gymnasieskolan.

Det livslånga lärandet syftar till att vi ska ha många möjligheter att utvecklas som människor. Det kan vara så att vi under årens lopp ändrar inriktning och vill förkovra oss, för få av oss vet ju från början exakt hur vår livsbana kommer att se ut. Det syftar utbildningspolitiken till: att ge många möjligheter att omvärdera och få nya livschanser. Det är det centrala i utbildningspolitiken.

Sedan är det naturligtvis så att vi i en fas av reformer tar ett steg, fattar beslut, utvärderar och tar nya beslut för att nå målet om ett livslångt lärande och för att ge människor livschanser. Klassresan börjar dock i klassrummet, och den börjar tidigt. Därför måste vi också räkna in de tidiga insatserna.

Anf. 26 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Betydelsen av det livslånga lärandet, som vissa säger startar redan i magen, och att vi ska göra rätt från början kan vi vara helt överens om. Jag tror dock inte att vi kan vaccinera oss mot allting som kan hända på vägen och som gör att man måste ha fler chanser.

Nu är det ju ni som sitter vid makten, Nina Lundström, och det har ni gjort i snart fem år. Jag tycker att det är dags att reda ut vad som gäller i antagningssystemen. Jag tycker att det är rörigt, och jag skulle vilja ha det klarlagt. Ännu hellre skulle jag vilja att ni svalde prestigen i alla dessa backningar ni gör. Svälj prestigen helt och hållet! Backa, gör det möjligt att ta sig in på högskolan även om man inte tänker sig det från början!

Jag tror inte att det gynnar kvaliteten i den högre utbildningen om alla har samma bakgrund och kommer från samma håll. Jag tror att det är en kvalitetsfaktor när man kommer in från lite olika håll med lite olika erfarenheter.

Anf. 27 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Herr talman! En av de frågor Louise Malmström snuddar vid handlar om andra, äldre betygssystem kontra de nya. Det är självfallet så att man när man reviderar och förändrar också måste hitta bryggningsmöjligheter mellan de olika systemen. Där valde jag att ta upp frågan om den målrelaterade bokstavsskalan, som utfärdades från 1997 och framåt och som det nu har behövt göras korrigeringar kring.

Det jag tycker är viktigt är att ambitionen självfallet hela tiden är att hitta sätt att fånga upp. Det handlar nämligen om att möjliggöra för människor att få sin utbildning och se till att våra system fungerar som ett stöttande verktyg för detta, med fokus på kunskaper och formell behörighet. Det jobbas intensivt med att hitta de olika systemen. Jag vill alltså bara vidimera att detta är en viktig fråga. Det handlar om att se över systemen så att vi når målet, men fokus är att ge människor möjlighet att utbilda sig och se till att vi också har ett betygssystem som stöttar och där kompetensen ligger i fokus.

Jag delar mycket av det Louise Malmström säger vad gäller engagemang för utbildningen. På en punkt delar jag dock inte synsättet, och det gäller 25:4-regeln som jag också valde att ta upp i mitt anförande. Jag delar inte synsättet av det skälet att det inte gjorde det möjligt för de yngre att konkurrera på lika villkor. Hur är det möjligt att åldersregeln är viktigare än kompetensregeln? Jag har alltid tyckt att det har varit en konstig regel.

Mer av insatser för livslångt lärande och många vägar framåt är en viktig ambition, och jag hoppas att den är viktig för oss alla.

Anf. 28 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! Adnan Dibrani inledde det förra området vi debatterade med en hänvisning till sportens värld. Jag kan väl kontra med att skylla eventuella kommande tungvrickningar eller tankevrpor på att det går väldigt dåligt för Modo Hockey i kvalserien. En stor del av mina tankar går till detta lag som nu har tre matcher på sig att ta sig upp på elitserieplats igen. Just nu ser det inte så bra ut.

Det var dock inte därför jag kom hit. En välutbildad befolkning har varit, är och kommer givetvis att vara en vital faktor för Sveriges utveckling. Det är särskilt tillämpligt på högre utbildning, som är en mycket viktig del i detta. Det är dessutom ett väldigt intressant politikområde att fördjupa sig i. Självt fick jag helt nya incitament att göra just det i samband med valet och dess efterspel, när det gällde fördelning av utskottsplatser och ansvarsområden.

Politik är, tack och lov, mycket mer än vad som händer här på Helgeandsholmen. Självt försöker jag utnyttja detta faktum så mycket som möjligt. Jag och andra centerpartister är nu i veckorna ute och hälsar på hos olika lärosäten, universitet och högskolor för att lära oss mer och för att utveckla politiken på området.

Ett av dessa besök skulle jag vilja dela med mig av. Jag var i Växjö – det är för övrigt den ort där Modo Hockey var och fick spö i går – och Kalmar och besökte det nya, sammanslagna Linnéuniversitetet. Det är ett exempel på hur bra det kan bli när samarbeten får växa fram underifrån och till slut till och med utvecklas från samarbete till sammanslagning.

Linnéuniversitetet kallar sig det entreprenöriella universitetet och sätter en ära i att ha ett välutvecklat samarbete med näringslivet och samhället i regionen. Ett exempel på detta är framgångsrika inkubatorer för nya företag i Växjö, Kalmar och Oskarshamn. Ett annat är ett samarbete med Ikea, gemensamt finansierat och inriktat på bryggan mellan de hårda produktionsvillkoren, alltså hur man förbättrar produktion av möbler, och de mjuka värdena, det vill säga hur man uppfattar sin levnadsmiljö och sina möbler. Man kallar det alltså ”bryggan”, för det är en brygga mellan de två.

Detta kan stå som ett bra exempel på hur ett lärosäte med sina utbildningar och inte minst sina studenter är en motor för nytänkande och regional tillväxt. Det är givetvis till nytta för hela Sverige, eftersom Sveriges tillväxt ju är summan av regionernas. Detta goda exempel på samarbete och utnyttjande av lokala och regionala förutsättningar är ett bra argument för varför våra lärosäten förtjänar större självständighet och varför autonomitetsreformen är så bra och bör byggas vidare på.

Riktigt politiskt mod är nämligen ibland, kanske till och med ofta, att *inte* göra saker. Det är med högre utbildning som med alla andra politikområden lockande att möta problematiken med specialdesignade ovanifrånregleringar, eftersom man vill visa att man gör någonting. Menar vi allvar med resan mot autonomi innebär det dock också att vi hela tiden måste ställa oss frågan: Måste vi reglera just detta i riksdagen? Eller tror vi på att lärosätena kanske själva löser problem som uppkommer om vi ger dem möjligheter och befogenheter?

En annan aspekt på det underifrånperspektiv som präglar autonomireformen är behovet av att tillhandahålla studenterna effektiva och transparenta utvärderingar och rankningar av våra lärosäten. Jag tycker att man som blivande student självklart ska kunna göra ett så upplyst val som möjligt av var man ska tillbringa ett antal år av sitt liv. Här behöver vi nog fundera ytterligare på åtgärder och verktyg för att tillhandahålla så bra information som möjligt.

Även om det viktigaste kanske är att man går rätt utbildning är det även viktigt att man blir klar i rimlig tid. Vi brukar prata om genomströmning. Det florerar många förslag i debatten på hur man ska förbättra genomströmningen i högskolan. Det talas om examensbonusar och att justera studiestödssystemen på olika sätt.

Här skulle jag vilja lyfta fram det förslag vi i betänkandet visserligen avfärdar för stunden. Jag tror att man skulle kunna titta på idén om ett treterminssystem med fräscha ögon och se om vi kanske kan jobba med detta på försök i de lärosäten som vill. En så pass stor förändring måste dock vara förankrad hos lärosätena och även hos de studenter som ska testa detta treterminssystem.

Förankring hos studenter är viktigt inte bara i detta, i dagsläget hypotetiska, scenario utan i alla frågor. Jag har själv studerat på en högskola – studerar, till och med, lite vid sidan om – med ett väldigt bra och stort studentinflytande genom en duktig och engagerad kår. 2011 är det första året som varit ett helt år med slopat kårobligatorium.

Det är bra att vi intresserat följer detta, och det är bra att Högskoleverket följer vad det får för konsekvenser. Jag tror att det blir väldigt bra. Jag tror att det finns ett värde för dem som nu är förtroendevalda och dem som jobbar på kårerna i att veta att medlemmarna är med därför att de vill. De är med därför att de ser ett mervärde i kårernas verksamhet när det gäller både påverkan och sociala verksamheter. Det finns ett värde i detta till skillnad mot när man har en konstant klump av medlemmar som är med därför att de måste. Det är en stor och viktig principiell skillnad. Jag tror att det kommer att spegla sig i bättre kårer som gör det som studenterna verkligen efterfrågar.

Jag övergår nu från kårerna till Storuman. Storuman är en kommun med drygt 6 000 invånare. Inom några år kommer man att behöva anställa mellan 500 och 1 000 kvalificerade personer – civilingenjörer, processoperatörer och många andra – som ska bemanna de nya gruvor och vindkraftsanläggningar som projekteras. Det ser likadant ut runt om i landet, inte minst i Norrlands inland.

För att möta detta är det viktigt att vi är på tå och flexibla när det gäller matchningen mellan akademi och arbetsmarknad och att vi hela tiden är beredda att omvärdera vilka kompetenser vi ska utbilda och var vi ska

göra det. Det allra viktigaste är givetvis vad våra studenter efterfrågar och vilka möjligheter våra lärosäten har.

Ett annat exempel jag vill lyfta fram när det gäller flexibiliteten är en av de centermotioner vi behandlar i betänkandet. Den handlar om läkarutbildningen. Där finns all anledning att i framtiden vara öppen för en ytterligare utökning av utbildningsplatserna, givetvis med bibehållen kvalitet.

När vi diskuterade detta budgetområde före jul citerade jag rapparen Timbaland, fast på svenska. Jag sade att vi är på rätt spår och på väg åt rätt håll när det gäller politiken för högre utbildning i Sverige. Detta citat står jag fast vid. Vi gör bra saker. Vi har konstaterat här i dag att vi har bland den bästa politiken i världen för högre utbildning. Den kan till och med bli ännu lite bättre med en fortsatt alliansregering.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Carlsson i Skövde (C), Jan Ericson och Camilla Waltersson Grönvall (båda M) samt Yvonne Andersson (KD).

Anf. 29 YVONNE ANDERSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka min kollega Louise Malmström för ett sådant strålande inlägg i debatten om vad den socialdemokratiska högskolepolitiken står för och vilken människosyn den har. Tidigare här hörde vi ungefär detta: Vi har inte råd att låta elvaåringar välja språk. Vi har inte råd med det ena och det andra. Vi har inte råd med att praktiskt inriktade elever får utbilda sig efter sin förmåga till elektriker, rörmokare och svetsare. Vi har inte råd.

Vilka vi? tänker jag. Vilka vi har inte råd? Vilka är vi som sitter på våra hästar och vill tala om vad alla andra ska ägna sina liv åt? Är det just vi som vet hur arbetsmarknaden ser ut utanför? Handlar det om vilka fack som just vi vill att alla dessa människor ska komma in i för att de ska matchas in i de jobb som redan finns?

Detta, herr talman, har inte vi råd med. Vi har inte råd att utöva makt och inkräkta på människors frihet att själva få utvecklas efter sin förmåga, att själva få finnas med i utvecklingen av ett samhälle där det finns en drivkraft i människors tänkande i en global värld. Därför kan inte vi tänka oss att ha en gång där man bestämmer vilket språk eleverna nödvändigtvis ska välja när de är elva år och vilken linje och vilket program de ska välja när de kommer till gymnasiet för att de alla ska tryckas in i samma mall till en högskola och för att det ska heta att de har akademiska poäng.

Vi har råd att ha ett smörgåsbord där vi erbjuder många olika möjligheter med olika ämnesinnehåll som våra lärosäten, som får jobba efter eget huvud, får tänka igenom och komma fram till. Det handlar om olika utbildningsprogram och olika kursinnehåll. Vi har råd att erbjuda en högskola för dem som är teoretiskt inriktade och vill ha denna typ av kunskaper. Och vi har råd att erbjuda en högskola för dem som litar på handens kunskap och all den kunskap som behövs för att vi i våra hus ska kunna ha avloppssystemet i gång, för att vi ska kunna få el till alla våra hushållsapparater och för att vi ska kunna ha en mack där vi sätter

på däcken. Vi har råd med dessa människor i vår närhet. Det är samma värde i detta.

Vi kristdemokrater och vi i Alliansen över huvud taget har en människosyn med allas lika värde och där kunskap har lika värde. Är erfarenhetsbaserad kunskap och handens kunskap mindre värd än den vi får via bokens kunskap? Nej, inte i Alliansens politik! I Alliansens politik har vi ett kunskapsfält där all kunskap har ett värde därför att den behövs i vårt samhälle. Vi ger därför mer pengar till humaniora eftersom vi behöver kunskap om bildningens rötter. Vi ger mer pengar till civilingenjörsutbildningen därför att vi behöver kunskap i teknik och ekonomi. Vi behöver det för innovationer och entreprenörskap. Det gäller tjänster. Det gäller kunskap om hur vi utvecklar kommunikationen mellan varandra likaväl som det gäller kunskap om hur vi utvecklar bättre mediciner när vi blir sjuka.

I vår framtid behövs alla människor. Därför litar vi på de människor som ska bygga sin egen framtid. Det är de som ska få bestämma vad de är intresserade av. Det är de som ska se möjligheterna när de ska gå vidare till högre utbildning och forskning.

Jag är så glad för att vi har två högskolesystem. Det är inga vattentäta skott mellan dem. Vi tror på ett livslångt lärande hela vägen. Därför vågar vi också satsa pengar på att vårt land fortfarande ska stå i fronten när det gäller kunskap, innovationer och entreprenörskap och dessutom vara i världsklass på olika områden. Därför vill vi ge pengar till detta och hålla en hög klass på utbildningen inom alla områden. Vi tycker att detta är så viktigt. Vi vill ha en bra lärlingsutbildning som gör att folk med sin fingertoppskänslighet kan utveckla sitt yrke.

Herr talman! Vi ger också två stora pottor i pengar. Vi ger ungefär 600 miljoner till grundutbildningsanslagen i en höjning. Vi ger också kvalitetspengar. När har någon annan regering någonsin valt att satsa så mycket – så där en halv miljard på forskning och forskarutbildning? Vi har 10 000 fler platser. Vi har 26 procents ökning inom läkarutbildningen.

Louise Malmström talar om att vi inte har fattat det här med arbete. Jag är jättetacksam för att det har kommit läkare från andra länder till vårt land och arbetar på våra sjukhus. Men vi ska ha klart för oss att allianspolitiken alltsedan 1998 har gått ut på att vi borde se till att ha utbildning i vårt land till de läkare som behövs här. De läkare som utbildas i andra länder behövs ofta i sina egna länder.

Jag tror på rörlighet inom yrken, men det är långt ifrån så nu. Vi kämpade i åtta tio år. Den socialdemokratiska regeringen satsade inte alls efter behov på de läkare som vi visste att vi var tvungna att ha. Därför har vi fortfarande en brist. Men nu satsar vi, så nu minskar bristen och om ett tiotal år har vi fått bort den helt och hållet. Vi kan vara nöjda över att rörligheten ska finnas mellan länder, men vi ska egentligen kunna försörja oss själva med det utbildningssystem som vi har. Det tycker jag.

Herr talman! Lärosätena ska själva få bestämma sin utbildning. Jag är glad för de autonomibeslut vi har fattat och för tilliten till dem som har kunskap om vad som behövs och vad som ska finnas och som ser vilket söktryck som finns. Vad är det för område man vill ta in? Det är de som får bestämma innehållet i utbildningen.

Det är en genuin grej för att tillåta människor som växer upp i det här landet, unga människor, att få vara fria och utveckla det som de längtar efter och bedömer att de vill ägna sina liv åt. Det handlar om livsval, det handlar om en djup respekt för människors vilja och det handlar också om tilltro till varandra.

Även om vi tycker att vi är rätt bra kanske inte du och jag är de bästa att avgöra vad andra människor vill utbilda sig till. Vi kanske inte ens är de bästa att prognostisera vilka jobb som kommer att finnas om 15 år när elvaåringarna ska ut i arbetslivet. Det kanske är så att vi måste känna tillit, finnas med hela tiden, justera lite om det blir fel men låta den grundläggande mänskliga friheten och rättigheten få finnas också inom utbildningspolitiken.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i detta betänkande.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Eclund (KD), Jan Ericson, Betty Malmberg och Camilla Waltersson Grönvall (alla M) samt Nina Lundström (FP) och Ulrika Carlsson i Skövde (C).

Anf. 30 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Läkarutbildningen i Sverige har de senaste åren endast klarat av att förse hälso- och sjukvården och forskningen med ungefär hälften av de läkare som fått legitimation för att jobba i Sverige. Övriga läkare som fått legitimation för att jobba här är utbildade i andra länder, som Yvonne Andersson också lyfte fram.

Detta beror på att intagningen till läkarutbildningen för sju åtta år sedan var väldigt kraftigt underdimensionerad. Under den förra mandatperioden utökade alliansregeringen intagningen till läkarutbildningen med i storleksordningen 26–27 procent.

Vi är två centerpartister, Anders Åkesson och jag, som i en motion lyft fram dessa fakta. Vi hoppas att Utbildningsdepartementet ska göra en ny kartläggning av det långsiktiga behovet av läkare och att läkarutbildningen dimensioneras efter det underlag som man då får fram.

Den nuvarande bristsituationen gör att landstingen, ofta till höga extrakostnader, anlitar inhyrda läkare och anställer utomlands utbildade läkare som inte alltid har den önskvärda språkkunskapen i svenska. Läkarbristen är stor i delar av landet. Det gäller bland annat allmänläkare och läkare inom neurologi.

Det är vår bedömning att det kommer att krävas ytterligare utökningar av läkarutbildningen för att motsvara den efterfrågan på läkare som kommer att finnas om sju åtta år. Jag, liksom många andra fyrtingar, vill få en bra vård när vi behöver mer vård om 10–15 år. Jag vill inte att vi med våra vårdbehov ska tränga ut grupper med andra vårdbehov.

Det är min förväntan att Utbildningsdepartementet, när budgetpropositionen för 2012 kommer, har gjort en kartläggning av det långsiktiga behovet av läkare och att läkarutbildningen då kommer att dimensioneras efter detta.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

Kammaren beslutade kl. 13.43 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

10 § Frågestund

Frågestund

Anf. 31 TREDJE VICE TALMANNEN:

Vi övergår till dagens frågestund. Jag hälsar finansminister Anders Borg, miljöminister Andreas Carlgren, statsrådet Ewa Björling, arbetsmarknadsminister Hillevi Engström och statsrådet Ulf Kristersson välkomna. Finansminister Anders Borg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Utländsk arbetskraft

Anf. 32 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsministern.

SVT:s *Uppdrag granskning* visade i går ett tankeväckande inslag. Polska bemanningsföretag levererade chaufförer till Sverige, där de jobbade för halva kostnaden. Ägaren till Andreassons Åkeri bekräftade att alla som jobbar i hans företag, ca 200 personer, är inhyrda eller egna företagare. Han sticker inte under stol med det utan säger att det är ett sätt att runda sjysta villkor och slippa kraven på kollektivavtal och anställningstrygghet.

Men detta är bara ett exempel bland många. Varje dag utnyttjas människor på svensk arbetsmarknad på ett sätt som påminner om vad som sker i länder där facklig organisering är förbjuden. Det är alltid välkommet med ny arbetskraft som kommer till Sverige. Men det måste få bli ett stopp för att människor exploateras och utnyttjas.

När får vi se konkret handling från arbetsmarknadsministern? Vad tänker hon göra?

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar för den viktiga fråga som Raimo Pärssinen tar upp.

I Sverige har vi väldigt strikta regler för både arbetsmiljö och arbetstid. De gäller för alla som jobbar här i Sverige, även om de kommer från andra länder.

Vi har ett bemanningsdirektiv som Sverige nu ska implementera i svensk rätt. Vi har haft en stor utredning som just nu remitteras. I slutet av april kan vi se remissvaren. Sedan kommer vi att bereda den. Den kommer att ytterligare stärka de bemanningsanställda som är i Sverige.

Anf. 34 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Sverige ska konkurrera med kompetens, inte med låga löner. Vi socialdemokrater har ett antal förslag för att stärka konkurrenskraften och värna sjysta villkor.

Vi säger: Inför en förhandskontroll av arbetsgivare som ansökt om att få anställa utländsk arbetskraft! Den som har skulder eller tidigare har missbrukat systemet ska inte få tillstånd. Vi säger att det ska vara möjligt att kontrollera att inbetalda skatter och avgifter motsvarar den lön som arbetsgivaren uppgivit. I dag är de uppgivna arbets- och lönevillkor som ligger till grund för Migrationsverkets beslut inte bindande. Det vill vi ändra på.

Men vad säger arbetsmarknadsministern? Jo, man ska se över remissvaren. Vilket besked kan vi få? Är hon nöjd med den gällande ordningen, att man kommer hit och jobbar på åkerier för halva kostnaden? Svenska chaufförer blir utan jobb och ser detta som ett stort hot. Vad skulle hända om Volvo, som är Kinaägt, använde sig av samma princip?

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Det är viktigt för regeringen att människor har möjlighet att jobba över gränserna, både de som flyttar inom Europa och de som kommer utifrån. Därför har vi tillsammans med Miljöpartiet bestämt att vi ska kunna ha arbetskraftsinvandring, något som vi bejalar.

De som kommer till Sverige ska ha sjysta villkor och ska inte bli utnyttjade. Arbetsmiljöverket har tillsyn över till exempel arbetstidslagens regler, som är strikta. Det är också viktigt att facket fullföljer sin uppgift. I de fall man uppmärksammar kan man gå vidare och vidta rättsliga åtgärder.

Jag delar Raimo Pärssinens uppfattning att det ska vara sjysta villkor. Människor ska bli behandlade på ett bra sätt.

Försäkringskassans service

Anf. 36 MAGNUS EHRENCRONA (MP):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till statsrådet Ulf Kristersson.

Försäkringskassans lokala servicekontor hade förra året ungefär 2,7 miljoner besök. 96 procent av besökarna ansåg att de fått ett bra bemötande, enligt årsredovisningen. 92 procent fick den hjälp de behövde. Särskilt värdefull är den personliga kontakten för personer som har någon typ av funktionsnedsättning eller inte kan tala svenska.

Nu är dessa kontor nedläggningshotade, enligt den handlingsplan som regeringen har fått från Försäkringskassan. Kommer något initiativ att tas av regeringen för att säkra personlig service och lokal närvaro från Försäkringskassan?

Anf. 37 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Frågan gäller egentligen två delar. Den ena delen handlar om att regeringen kräver av Försäkringskassan, som av alla andra myndigheter, att den ska sköta sin ekonomi inom de av riksdag och regering givna ramarna. Alla myndigheter tycker naturligtvis att de skulle kunna göra mer med mer pengar – det är lika för alla.

Den andra delen handlar om hur man inom den ramen ger medborgarna bästa tänkbara service. Vi har begärt att Försäkringskassan kommer tillbaka med en handlingsplan för att garantera att den uppnår det som riksdagen har krävt av den. Så långt tror jag att alla är överens.

Sedan kan man tycka olika om exakt hur en myndighet ska utföra detta uppdrag. Vi har valt att betona att vi inte ska ha detaljstyrpunkter på hur Försäkringskassan organiserar sig. Den viktiga och övergripande styrpunkten är att den statliga service som möter medborgarna ska vara samordnad, effektiv och tillgänglig.

Anf. 38 MAGNUS EHRENCRONA (MP):

Fru talman! Vid slutet av förra året var 112 kontor etablerade. Det är lite konstigt att kalla det för detaljstyrpunkter.

Huvudmannaskapet är delat mellan Försäkringskassan och Skatteverket. Pensionsmyndigheten deltar också i verksamheten. Det är en myndighetssamverkan som är väldigt viktig att ta till vara, tycker vi i Miljöpartiet.

Håller inte statsrådet med om att vi måste försöka utveckla myndighetssamverkan i Sverige? Tänker statsrådet och regeringen inte ta några som helst initiativ för att rädda den lokala närvaron hos Försäkringskassan?

Anf. 39 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jo, regeringen tar initiativ när det gäller det övergripande uppdraget att se till att statliga myndigheter som möter medborgarna gör det på ett bra sätt.

”Detalj” betyder inte att det inte skulle vara viktigt. ”Detalj” betyder att regeringen inte avser att bestämma hur Försäkringskassan ska organisera sitt lokala arbete i varje kommun i Sverige. Det är en viktig skillnad. Detta friskriver inte Försäkringskassan från de övergripande riktlinjerna, och det friskriver inte heller Försäkringskassan från den grundläggande uppgiften att ge rätt service inom rätt budgetramar.

Aktivitetsersättning för unga

Anf. 40 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Ulf Kristersson gällande aktivitetsersättning.

En grupp som under längre tid har ökat i antal är unga med aktivitetsersättning, det vi tidigare kallade förtidspension. Det senaste året har över 6 000 unga i åldrarna 19–29 år förtidspensionerats. Sedan 2003 har antalet tredubblats. I dag är det över 26 500 unga i åldrarna 19–29 år som uppbär denna form av ersättning.

Ersättningen delas ut bland annat till unga som saknar arbetsförmåga, men också till människor med funktionsnedsättning som inte har kunnat avsluta sin grundskole- eller gymnasieutbildning innan de fyllt 19 år. Den senare gruppen står för den största ökningen bland dessa. Oftast är det också unga som går i särskolan.

Vad avser statsrådet att göra för att minska utanförskapet för unga med aktivitetsersättning?

Anf. 41 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Detta är en otroligt viktig fråga. Vi samlade i går ett hundratal personer och några av Sveriges ledande kunskapsgivare på detta område till ett seminarium i Regeringskansliet. Det handlade i grund och botten om att klarlägga det komplexa samspelet mellan skolan som rekryteringsgrund, framför allt särskolan, våra egna regelverk, som inte alltid är optimala när det gäller att leda in människor i aktivitetssättning, den breda floran av psykisk ohälsa, som ofta blir ett slags förövändning för att ställa människor bredvid, och inte minst den ganska tuffa arbetsmarknaden. Allt det här sker i ett ganska komplicerat samspel.

Jag tror att om det hade varit enkelt att lösa detta hade någon löst det för länge sedan. Det finns ingen som har beställt eller begärt 26 500 förtidspensionärer som är ungdomar.

Starten har vi tagit. Det finns en bra grund i den utredning som har gjorts. Där finns ett antal bra startförslag. De bearbetas nu i Regeringskansliet. Vi kommer att återkomma relativt snart, i varje fall under det kommande året, till hur vi ska fortsätta med det här.

Skadeståndsansvar vid kärnkraftsolyckor

Anf. 42 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöminister Andreas Carlgren.

Enligt regeringens förslag ska kärnkraft inte längre kunna subventioneras med en enda krona, och kärnkraftsbolagen ska garantera ett skadeståndsansvar på minst 12 miljarder kronor vid en olycka. Det här klubades i riksdagen i juni i fjol.

I ljuset av kärnkraftskatastrofen i Japan känns det väldigt angeläget att diskutera just det här med skadeståndsansvar och olyckor med regeringen. Än så länge har regeringen inte tagit något konkret initiativ till en höjning av det här skadeståndsansvaret. Däremot finns möjligheten att bygga nya reaktorer. Det har gått igenom.

Jag undrar: Varför har regeringen inte tagit något konkret initiativ till att höja skadeståndsansvaret vid en eventuell kärnkraftsolycka?

Anf. 43 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Läget är att vi tog över förslag som var otillräckliga på området. Det hade utretts i omgångar innan vi tog över. För lite ansvar lades i de förslagen på kärnkraftsindustrin. Det gjorde att vi lade fram ytterligare utredningsarbete. Det ledde också till beslut förra perioden, precis som Jens Holm beskriver, där kärnkraften får det fulla och utökade ansvaret.

Det hänger också ihop med en ratificering av Pariskonventionen. Det finns nämligen ett delat ansvar mellan flera stater. Det arbetet har blivit försenat i EU. Vi väntar fortfarande på ratificeringar från Storbritannien, Belgien och Italien. Dröjer det för lång tid har vi naturligtvis skäl att överväga om vi ska ha en svensk reglering i förväg. Men i första hand har vi sagt att också staterna är med och delar på detta ansvar, utöver det ansvar som kärnkraftsbolagen under alla förhållanden ska ta – och där utökade vi ansvaret jämfört med det som hade planerats under den socialdemokratiska regeringen.

Anf. 44 JENS HOLM (V):

Fru talman! Som miljöministern säkert är medveten om har vi i Vänsterpartiet motionerat om ett obegränsat ansvar för innehavare av kärnkraftverk. Men jag blir ändå besviken på miljöministern. Vi kan spola tillbaka tiden till debatten i den här kammaren den 17 juni i fjol. Då hörde jag inte några besked från miljöministern om att vi måste invänta EU-processen och Pariskonventionen. Jag tycker faktiskt att det känns som att majoriteten i den här kammaren har blivit förd bakom ljuset. Det sades ingenting om det då.

Det som vi kan konstatera är att det har blivit klartecken för att bygga tio nya reaktorer, men just höjningen av skadeståndsansvaret har det inte hänt någonting med.

I ett svar till min kollega Kent Persson i november i fjol sade Maud Olofsson att den här saken bereds på departementet och att hon inom kort kommer att återkomma. Vi har väntat i fyra månader sedan det svaret. När lägger ni fram det konkreta förslaget, Andreas Carlgren?

Anf. 45 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Nu är du ute och far, Jens Holm. Beslutet är redan fattat i riksdagen. Det är också redovisat i propositionen hur det ligger till med ratificering. Försök inte låtsas att det är något som vi har mörkat eller dolt!

Framför allt har vi lagt det fulla ansvaret på kärnkraftsindustrin – man kan jämföra med det som tidigare var förberett. Det betyder att man kan få ställa upp med alla sina egendomar och alla tillgångar hos kärnkraftsägaren. Det betyder också att man måste ställa upp med fulla säkerheter. Vi går så långt som den svenska aktiebolagslagen medger. Och det som du säger att Vänsterpartiet har motionerat om är nu uppfyllt.

Försäkringskassans servicekontor

Anf. 46 ERIK ALMQVIST (SD):

Fru talman! Jag har också en fråga till socialförsäkringsministern. Nu har Magnus Ehrencrona redan varit inne på frågan. Det gäller alltså nedläggningen av servicekontoren.

Visst är det som ministern säger, att Försäkringskassan liksom annan statlig verksamhet får en budget att förhålla sig till. Men problemet i det här fallet är inte, såvitt jag kan se, de prioriteringar som Försäkringskassan gör utan snarare att budgetramen är för liten. Alla partier utom Sverigedemokraterna har varit för den här budgetramen.

Min fråga är då: Hur har man tänkt sig att den personliga servicen ska fungera när Försäkringskassan inte har råd att behålla några servicekontor? Hur ska de som på grund av till exempel ålder eller sjukdom inte klarar av att sköta sina egna ärenden hemifrån med hjälp av dator och telefon kunna klara detta utan servicekontor?

Anf. 47 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Frågan du reser, Erik Almqvist, är naturligtvis viktig. Den första frågan är förstås: Vilken budget är riktig? Där har vi alltid en prövning inför varje budget för alla myndigheter och för alla områden i

den här riksdagen. Där kan man tycka olika – det är fritt fram. Men jag noterar också att de allra flesta partier har en gemensam budgettram när det gäller Försäkringskassans eget arbete.

Har man sagt det är det viktigt att också hålla rätt sak i rätt ögonblick. Försäkringskassan beskriver mycket fylligt hur det går till när det gäller den personliga handläggningen av verkliga ärenden och möjligheten till personliga möten i fråga om ärenden. De beskriver också en långsiktig utveckling med färre servicekontor som hanterar andra saker.

Man kan naturligtvis mycket väl tycka olika om detta. Men min poäng har varit att Försäkringskassan är en myndighet som själv ansvarar för sitt möte med försäkrade inom ramen för de riktlinjer som riksdag och regering lägger fast. Vi har hittills inte valt att spika fast exakt i vilken form kontorsnät ska finnas och i vilken form möten ska äga rum runt om i Sverige. Jag tror inte att det vore en lyckad utveckling om regeringen skulle göra det.

Anf. 48 ERIK ALMQVIST (SD):

Fru talman! Försäkringskassans viktigaste verksamhet är så klart handläggningen av ärendena. När man nu blir tvungen att prioritera och skära ned med den nya budgeten är det klart att man får skära ned på servicen för att handläggningen inte ska bli lidande.

Man kan tycka vad man vill om Försäkringskassans prioriteringar, men uppenbarligen är det där man måste skära. Och uppenbarligen är det ett problem som även regeringen har sett tidigare år, i och med att man förut har gett tilläggsanslag år efter år.

Nu har vi en situation där alla servicekontor läggs ned, tvärt emot den plan som fanns. Försäkringskassan har själv gjort bedömningen att servicekontoren fungerade bra. Det var den absolut bästa verksamheten, sett till kundnöjdhet. Man hade planerat att utveckla den här verksamheten ytterligare, även i år. Men den blir alltså lidande och får helt läggas ned i stället.

Frågan kvarstår. Regeringen är i slutändan ansvarig för den verksamhet som Försäkringskassan bedriver. Hur ska man kunna upprätthålla de personliga mötena med de försäkringstagare som inte klarar av att sköta sina ärenden hemifrån?

Anf. 49 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Först och främst säger Försäkringskassan i sin handlingsplan att möten med försäkrade även i fortsättningen kommer att vara möjliga. Framför allt handlar det förstås om möten med människor som befinner sig i operativa ärenden. Men det handlar även om andra möten. Däremot menar man att den långsiktiga teknikutvecklingen går åt det här hållet.

Jag har varit noga med att inte ta ställning till hur Försäkringskassan genomför detta i sak. Det betyder inte att de övergripande riktlinjerna inte är viktiga. Vi kommer säkert att återkomma till dem. Det handlar exakt om hur samtliga svenska myndigheter förväntas samarbeta och organisera sin verksamhet så att de tillvaratar gemensamma resurser och optimerar sitt möte med enskilda medborgare.

Har man sagt det ska man säga att det är två stora reformer som har legat bakom de tilläggsanslag som de har fått. Det har inte varit för att

garantera servicekontor, utan det har handlat om att genomföra en sammanslagning av 21 separata kassor och om att genomföra den stora sjukförsäkringsreformen. Därefter har nog både riksdag och regering tyckt att Försäkringskassan ska anpassa sig till de av riksdagen angivna ramarna, och det gäller också fortsättningsvis.

Prot. 2010/11:80

31 mars

Frågestund

Skattefrihet för ideella organisationer

Anf. 50 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Jag har en fråga till chefen för Finansdepartementet.

Mitt under den tv-sända utfrågning som skatteutskottet hade om mervärdesskatten tidigare i dag kom det ett meddelande från Bryssel om att EU-kommissionen hade avslagit regeringens ansökan om skattefrihet för ideella organisationer, upp till 1 miljon.

Min fråga till statsrådet är: Hur ska vi se till att kaffebröd, korv och vad det nu kan vara för någonting till Katrineholms sportklubbs bandysektion inte momsbeläggs i framtiden? Detta är något som alla partier i den här kammaren omfattar.

Anf. 51 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det var naturligtvis med förvåning, besvikelse och ett inte obetydligt mått av ilska som jag tog del av kommissionens beslut. Det är en unik tillgång för det svenska samhället att vi har en levande folkrörelse, ett levande föreningsliv och en levande ideell sektor.

Alla de som har sina barn i olika idrotts- och kulturverksamheter vet att ett samhälle inte mår bra av att bara vara en stat och marknad. Det måste vara något mer. Det måste vara människor som möts i frivilliga former.

Jag kan inte se att neutralitetsargumentet är relevant i huvudfrågan. Det faktum att man har en gudstjänst på söndagen konkurrerar inte med något kommersiellt bolag. Man går till bandyarenan för att se en match och äta en korv – men det kommer inte att vara någon på arenan och äta någon korv om det inte är någon match.

Det är för mig alldeles självklart att vi ska föra den här frågan så långt det går och försvara den svenska lagstiftningen. Jag utgår ifrån att vi har ett mycket brett stöd för detta i hela Sveriges riksdag.

Anf. 52 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Jag är helt övertygad om att statsrådet har hela riksdagen bakom sig där, men frågan är hur vi går vidare med detta. Jag utgår ifrån att både Röda Kors-kretsen i Haparanda och vad det nu kan vara för någonting verkligen ser fram emot att regeringen står på sig så att man slipper ifrån dels denna onödiga börda, dels onödiga utgifter när det inte handlar om rent kommersiell verksamhet.

Det är väldigt viktigt, för den stora ideella sektorn i Sverige spelar en mycket stor roll för människors välbefinnande.

Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt mig understryka några viktiga försvarslinjer här. Den första är att vi naturligtvis ska driva den juridiska processen så långt det

går, och vi måste övertyga kommissionen om att det inte finns någon brådska i detta. Det finns inget allvarligt samhällsproblem som behöver korrigeras. Det ska vi naturligtvis driva i alla rättsliga instanser som det går.

Det andra är att vi gemensamt – och vi har haft möte i dag med de stora, breda folkrörelseorganisationerna – måste övertyga kommissionen om vilken vikt den här typen av organisationer spelar i Sverige. Ett brett opinionsarbete visavi kommissionen är centralt. Det tror jag att alla partier också kan hjälpa till med. Inte minst måste våra Europaparlamentariker ta initiativ för att förklara för kommissionen hur det här hänger ihop. Menar kommissionen att det finns ett problem med regelverket är det regelverket som ska ändras, och det kan kommissionen ta initiativ till.

Vi ska naturligtvis samarbeta med Danmark, Finland, Österrike och Holland som också befinner sig i en sådan här process. Det kan inte vara rimligt att länder som har ett rikt föreningsliv ska tvingas införa momsregler som ger orimliga konsekvenser i termer av kostnader och byråkrati.

De utförsäkrades situation

Anf. 54 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Jag har en fråga som riktar sig till statsrådet Ulf Kristersson.

Sveriges Kristna Råd har skickat ett öppet brev till regeringen om de utförsäkrades situation. I brevet betonas att den sjukförsäkringsreform som har genomförts har lovvärda syften – att ingen ska bli kvar i sjukskrivning eller arbetslöshet en dag längre än vad som är nödvändigt och att den som i någon mån kan arbeta inte ska ställas utanför arbetsmarknaden eller förtidspensioneras.

Trots reformens goda syften pekar nu diakoner och andra socialt engagerade människor runt om i landet på att människor nu söker sig till landets kyrkor för att få hjälp till det mest nödvändiga för att klara livhanken. Det är människor som har hamnat mellan stolarna i det nya sjukförsäkringssystemet.

Själv fick jag förmånen att träffa biskop Erik Aurelius och stiftets diakoner i måndags i Skara. Nästan 6 000 namnunderskrifter lämnades över till oss riksdagsledamöter.

Min fråga till Ulf Kristersson är: Hur tänker man komma till rätta med de människor som har hamnat mellan stolarna? Vad ska vi ge för besked till biskopen i Skara?

Anf. 55 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag satt personligen med ärkebiskopen och presidiet i Sveriges Kristna Råd häromdagen och har ett rundabordssamtal inbokad i nästa vecka här i riksdagen med i huvudsak samma personer.

Jag säger till dig som jag sade till dem: Jag är fylld av respekt för kyrkans engagemang i den här frågan utan några ”men” och reservationer. Jag har sett det tidigare i arbeten av social karaktär att det finns ett otroligt stort behov av ideella krafter som också påminner om vårt medmänskliga ansvar.

Jag tycker att det är bra att kyrkan inser att vi har gjort nödvändiga saker. De pekar också på brister som de tycker att vi bör rätta till. Somliga brister har vi själva sett; andra brister delar jag inte uppfattningen om.

För mig är det viktigt att vi inser att vi har olika roller. Vi har möjligen gemensamma uppfattningar i många stycken, men vi har olika roller. Den offentliga, lagbundna sociala omsorgen har till betydande del restriktioner i termer av lagstiftning och regler, medan den ideella sektorn inklusive kyrkan kan ha mycket större frihetsgrader.

Det är viktigt att se dessa skillnader när man angriper det. Det förhindrar inte att vi nu kommer att återkomma under våren med justeringar i sjukförsäkringsreformen.

Anf. 56 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Tack för svaret från statsrådet! Jag skulle ändå vilja att statsrådet utvecklar ytterligare hur man tänker gå vidare med frågan. Hur hanterar man brevet från Sveriges Kristna Råd? Det vill man ha besked om i Skara.

Mitt eget parti Kristdemokraterna har, som statsrådet väl vet, i veckan också kommit med en egen rapport där vi kommit fram till fem olika saker där man behöver åtgärda sjukförsäkringen. Våra slutsatser är väl i paritet med det som Sveriges Kristna Råd har kommit fram till.

Hur kommer statsrådet att hantera de här uppgifterna? När kommer dessa människor att få besked, särskilt de som är i en akut situation?

Anf. 57 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag skrev för flera dagar sedan ett minst lika fylligt svar på brevet från Sveriges Kristna Råd. Det brevet är för långt för att läsas upp här i talarstolen, men det finns naturligtvis diariefört på Socialdepartementet. Jag försöker besvara de frågor de ställer och resonera kring de olika uppdrag som vi har.

När det gäller själva översynen som vi deklarerade redan under hösten kommer vi att återkomma denna vår med regeringens samlade analys och med våra förslag till vissa justeringar.

Ungdomar med aktivitetsersättning

Anf. 58 ABIR AL-SAHLANI (C):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström.

Alliansen gick 2006 till val på arbetslinjen. Vi skulle framföra arbetslinjen i all vår politik. Alla skulle vara med och bidra efter egen förmåga.

Jag och Centerpartiet blir bekymrade över det ökade antalet ungdomar som finns i aktivitetsersättningen. Min fråga till statsrådet är: Hur tänker regeringen och Arbetsmarknadsdepartementet hjälpa till för att öppna upp även för ungdomar med aktivitetsersättning? Finns det någonting som kan göras så att dessa ungdomar kan få en plats på arbetsmarknaden efter egen förmåga?

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Ungdomar med funktionsnedsättning är statsrådet Kristerssons ansvarsområde, men jag tror att vi kan göra mycket tillsammans.

Det jag tror är allra viktigast är att alla ungdomar får en chans i skolan väldigt tidigt. Nu satsar regeringen 6 miljarder kronor under de närmaste åren på att ge alla barn och unga, med eller utan funktionshinder, bättre förutsättningar att möta en framtid.

Vi genomför också senare under mandatperioden något som vi kallar för lärlingsprovanställningar som ska vara en brygga från skolan in i arbetslivet med ett rejält utbildningsinnehåll. Vi genomför också andra satsningar för ungdomar.

Det är viktigt att alla ungdomar och framför allt de med funktionsnedsättningar får adekvat hjälp så att de kommer in på arbetsmarknaden. Där kan vi hjälpas åt mycket mer över gränserna mellan de olika områdena.

Anf. 60 ABIR AL-SAHLANI (C):

Fru talman! Tack så hemskt mycket för svaret! Jag vet att den här frågan är viktig för ministern, och jag vet att du avsatt en hel del tid till att tänka och klura på dessa frågor.

Jag skulle ändå vilja fråga ministern om fler nischade arbetsförmedlingar. Vad tror du om en sådan idé? Vad tycker du om ett sådant förslag där Arbetsförmedlingen riktar sig till speciella grupper i samhället? De behöver kanske inte alltid vara i statlig regi.

Vad tycker ministern om fler nischade arbetsförmedlingar som ett förslag?

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! För regeringen är det jätteviktigt att alla som är arbetslösa verkligen får chansen att komma tillbaka till jobb. Jag tror att det behövs väldigt många olika aktörer. Arbetsförmedlingen gör redan i dag ett mycket bra arbete, men det behövs också hjälp av andra aktörer.

Riksdagen antog en lagstiftning om detta förra våren, lagen om valfrihetssystem. Tanken är nu att Arbetsförmedlingen ska jobba mer med den så att människor ska kunna välja lite mer vem som kan hjälpa just dem med deras behov så att de kommer i jobb.

Vi behöver alltså mer av mångfald, inte mindre. Det är mitt besked.

Sverige och demokratiprocessen i arabvärlden

Anf. 62 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Min fråga riktar sig till handelsminister Ewa Björling.

De rörelser som nu sker i arabvärlden är historiska. Människor som under långa tider har levt under förtryck sliter sig loss med än så länge blandade resultat.

För Sveriges del är engagemanget i Libyen just nu särskilt aktuellt, men när envåldsregimen har lämnat scenen tar förhoppningsvis en ny fas vid och en bättre ordning kan byggas upp. Då tenderar ofta omvärldens blickar att vändas åt ett annat håll, vilket den avtagande rapporteringen från Tunisien och Egypten bekräftar.

Därför undrar jag vilken roll handelsministern ser att Sverige kan spela för att i dessa länder stärka demokratiprocessen och övergången till modern marknadsekonomi.

Prot. 2010/11:80
31 mars

Frågestund

Anf. 63 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Tack för en väldigt viktig fråga, Hans Rothenberg! Sverige exporterar till väldigt många länder i världen i dag. Inte minst viktigt är det att ha handel med svåra länder.

Sedan vill jag vara den första att säga att vi naturligtvis inte ska handla med allt och alla överallt. Vi ska alltid följa FN:s sanktioner, EU:s sanktioner och vapenembargon. För produkter som bara får föras ut under specifik lagstiftning följer vi det regelverket också.

Det är ändå viktigt att finnas på svåra marknader, därför att vi kan öka dialogen. Vi skapar kontakter. Vi överför svenska värderingar med våra företag. Då blir det bättre ställt med mänskliga rättigheter. Vi jobbar mot korruption och tar miljöhänsyn. Arbetstagarens rättigheter på arbetsplatsen blir synliga. Över huvud taget ser man att det finns en friare värld som är möjlig.

Anf. 64 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret och instämmer i vikten av att med ett civiliserat uppträdande också kunna sprida värderingar.

Samtidigt höjs just nu vissa röster för att Sverige ska sätta tryck på de länder som ännu inte har kommit så långt i sin frigörelseprocess. Handelsbojkott och minskade kontakter med makthavarna i de länderna skulle då vara redskapen för att påskynda en sådan utveckling. Det vore i så fall ett trendbrott mot den hållning som Sverige har haft alltsedan Francoregimen föll i mitten av 70-talet.

Ser handelsministern att det finns något som helst fog för handelsbojkott och att de skulle hjälpa dessa länder att snabbare nå fram till demokrati och marknadsekonomi?

Anf. 65 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att de sanktioner som EU har infört mot Libyen, de beslut som vi har tagit och det beslut som riksdagen förhoppningsvis avser att ta i morgon med väldigt stor majoritet står jag naturligtvis tydligt bakom. Det kan finnas svåra situationer där det är aktuellt med sanktioner och bojkott. Libyen är ett sådant fall just nu.

Vi ska också vara väldigt tydliga med att i den här regionen fråga oss generellt: Vad är det som händer? Människor har faktiskt börjat ställa krav på reformer. De vill ha ökad frihet. De har möjlighet att demonstrera och samlas. Och de har möjlighet därför att svenska och västerländska företag har funnits i den här regionen. Ericsson är ett tydligt exempel, ABB ett annat, på en närvaro som möjliggjort att det nu finns teknik och verktyg för att människor faktiskt kan komma samman och göra sin röst hörd. Det hade aldrig varit möjligt utan handel med våra länder.

Snarare ska man ställa sig frågan: Vad är motsatsen? Är det bojkott, isolering och att vända dessa människor på marken ryggen när det är ett sådant stort förtryck? Jag tror inte det.

Anf. 66 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! På senaste tiden har vi fått lite olika besked från de borgerliga partierna om hur de vill ha det med dieselskatten framöver.

Först slog regeringen fast att det var viktigt att behålla den skatteskillnad vi i dag har mellan de olika miljöklasserna, eftersom den smutsiga dieseln innebär mycket större hälsorisker för dem som utsätts för avgaserna. Sedan kom skatteutskottets borgerliga ledamöter fram till att man inte ville behålla den skatteskillnaden. Efter det kom de borgerliga ledamöterna i miljö- och jordbruksutskottet på att det skulle man nog visst göra.

Det här kan ju verka lite förvirrande för en vanlig enkel oppositionspolitiker. Jag skulle därför vilja fråga finansministern om regeringens ställningstagande är lika förvirrat eller om man står kvar vid det tidigare ställningstagandet att man inte vill öppna upp för mer smutsig diesel.

Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Tyvärr beror nog förvirringen i frågan på att det finns en grundläggande svårighet. Vår utgångspunkt måste vara att vi beskattar bränslet utifrån koldioxideffekter. Vad har det för effekter optimalt och vad har det för effekter i termer av uppvärmning?

Då spelar det naturligtvis roll hur dieseln är tillverkad. Är det så att vi till exempel har en teknik som använder naturgas för att framställa syntetisk diesel och den har samma effekt på klimatet som annan diesel bör den beskattas som annan diesel.

Vår enda möjlighet att kringgå det regelverk vi har i EU skulle vara att begära att detta betraktas som ett pilotprojekt. En teknik som har varit känd sedan 1920-talet är komplicerad att argumentera hem som pilotprojekt. Av den anledningen följer vi regelverket. Vi följer detta noggrant. Den situation vi har är att naturgasbaserad diesel har ungefär samma klimateffekter som annan diesel.

Anf. 68 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Min förvirring blir ännu större, för nu börjar finansministern prata om syntetiska drivmedel från naturgas, som också är en väldigt intressant diskussion, men jag pratade om de olika miljöklasser vi i dag har för så kallad miljöklass 1-diesel och så kallad Europadiesel. Här handlar det inte framför allt om klimateffekter utan det handlar om hälsoeffekter. Det är också någonting man behöver ta hänsyn till, att människor som till exempel har astma eller riskerar att utveckla astma, gamla, sjuka och unga i större utsträckning blir sjuka om man öppnar upp för Europadiesel. Det är det som skatteutskottets borgerliga ledamöter har tagit ställning för.

Jag blir bekymrad över den utvecklingen, för den fordonspark vi har i dag i Sverige är ännu inte redo för att hantera de ökade utsläppen av partiklar. Därför tycker jag att det vore väldigt olyckligt om man redan i dag, med hänvisning till att vi någon gång i framtiden kommer att ha bättre rening, skulle ta bort den skatteskillnad som vi i dag har av hälso-skäl.

Jag hoppas att finansministern i sitt andra inlägg kan skingra min förvirring.

Prot. 2010/11:80
31 mars

Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt mig då påpeka att även i den diskussion som jag om några dagar eller veckor ska ha i riksdagen med anledning av en interpellation om den naturgasbaserade syntetiska dieseln finns det en hälso-dimension. Vi vet att när den används i till exempel gruvindustrin har den upplevts som mindre hälsobesvärande för dem som arbetar i gruvorna än traditionell diesel. Därav denna koppling.

Den övriga översynen av dieselfrågorna ska vi återkomma till i när-tid. Vi har en vårproposition i april. Då ska vi återkomma med en bredare diskussion kring ett antal av de här miljöfrågorna och miljöbränslefrå-gorna. Jag återkommer i det sammanhanget.

Frågestund

Proposition om studieledighetslagen

Anf. 70 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag har en fråga till arbetsmarknadsministern. Den hand-lar om en proposition som tidigare har varit aviserad när det gäller för-ändringar i studieledighetslag och annat. Förslaget, som sändes på en lagrådsremiss för ett år sedan, har mött väldigt mycket kritik från ar-betsmarknadens parter, kanske framför allt från de fackliga organisation-erna. Inriktningen var att man ville göra stora förändringar i ledighetslag-stiftningen när det gäller den enskilde, till förmån för arbetsgivaren som skulle få förbättringar. Det här är naturligtvis ett krav på regelförenkling-ar som Svenskt Näringsliv har levererat.

Min fråga till ministern är: Har ministern för avsikt att lägga fram den propositionen eller inte? Den var aviserad till den 23 mars men har hit-tills inte levererats.

Anf. 71 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Den propositionen handlar just om att göra regelförenk-lingar. Av det skälet att det var den tidigare arbetsmarknadsministern som lämnade in lagrådsremissen har jag också fått tillfälle att analysera remissvar och annat. Propositionen har blivit fördröjd därför att jag själv tycker att det är otroligt viktigt att detta görs på ett bra sätt. Det kommer att komma en proposition men jag kan inte säga exakt när.

Anf. 72 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är inte så att jag längtar efter propositionen på det sättet. Jag hoppas, om en proposition läggs fram, att ministern tar till sig en del av den kraftiga kritik som har förevarit, framför allt som svar på lagrådsremissen. Det handlar om att det just kommer att bli svårare för den enskilde att få ledigt för studier och det kommer naturligtvis att på-verka också arbetsmarknaden i den här delen.

En annan sak som det här pekar på är att en viktig del på den svenska arbetsmarknaden, som både ministern och jag värnar om, den så kallade svenska modellen, är att ha välutbildad arbetskraft. Då tänker jag framför allt på de fackliga utbildningarna, där man i dag när man är anställd på en

arbetsplats ges möjlighet att vara tjänstledig för fackliga studier. Det har faktiskt kringskurits i det förslag som tidigare har redovisats.

Då undrar jag: Har ministern för avsikt att göra förändringar i detta när det gäller den kommande propositionen?

Anf. 73 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Det är viktigt att ledighetsreglerna är balanserade så att de kan avväga både arbetsgivarens och arbetstagarens krav. Det är också så att remissinstanserna i huvudsak var positiva till flera av de här förändringarna. Men på just de punkter där det rådde olika uppfattningar har jag tittat lite närmare av det skälet.

Jag har också tagit i beaktande frågan kring den fackliga utbildningen. Det är viktigt, tycker jag också, att ha en bra grund att stå på. Det är ju grunden i den svenska modellen att både arbetstagare och arbetsgivare har goda kunskaper för att kunna hävda sina respektive rättigheter.

Skuldsanering

Anf. 74 HANNAH BERGSTEDT (S):

Fru talman! Överskuldsatt – många tänker säkert på tv-programmet *Lyxfällan* om överkonsumtion av lyxprylar och slarv med ekonomin. Faktum är dock att en stor majoritet av överskuldsatta råkat ut för livet, människor som blivit arbetslösa, sjuka, separerat eller haft dödsfall i familjen, sådant som kan hända oss alla.

Nästa vecka fattar vi beslut om lagen om bättre möjlighet till skuldsanering. Men med regeringens förslag blir det inte så mycket bättre dels eftersom regeringen plockat upp väldigt få förslag, dels för att det i höstas kom en vägledande dom från Högsta domstolen som gör att ännu färre kommer i fråga för skuldsanering och möjligheter att komma ut ur det utanförskap som överskuldsättningen innebär.

Varför anser Anders Borg och regeringen att det räcker med detta tunna lagförslag, som enligt HD-domen innebär att förslaget i princip blir verkningslöst och att färre får möjlighet till skuldsanering?

Anf. 75 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Regeringen har haft en utredning i frågan om skuldavskrivning. Den har haft flera olika delar. En del är att vi har sett skäl att se över hur svensk konkurslagstiftning förhåller sig till företagares skuld. Vi vet att återvändande företagare är en central sysselsättningskapande kraft, och där har vi gjort förändringar. En del är att man av mer socialpolitiska motiv ville vidga möjligheterna till skuldavskrivning. Där har vi sagt att frågan behöver beredas vidare därför att det under en akut kris har varit centralt att göra det som är absolut nödvändigt ur jobbhänsenande.

Svårigheten med avvägning kring skuldavskrivning ligger i att det påverkar vilken tillgång människor har till normal låneverksamhet. Ger man breda möjligheter till skuldavskrivning utestänger man många människor från att ta normala krediter på banker. Risken med detta är helt enkelt att många människor som kanske har en betalningsanmärkning

eller en svag ekonomisk situation i praktiken utestängs från det normala kreditsystemet och endast har möjligheter att ta mer besvärliga krediter.

Jag kan ha stor respekt för utgångspunkten, men det behövs fortsatta avvägningar i den här frågan.

Prot. 2010/11:80

31 mars

Frågestund

Anf. 76 HANNAH BERGSTEDT (S):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att den som är överskuldssatt inte kommer i fråga för lån över huvud taget i alla fall.

För oss socialdemokrater handlar det om att hjälpa människor att kunna ta ansvar och komma tillbaka till ett värdigt liv. Enligt riksdagsledamoten och utredaren Jan Ertsborn finns det bland de övriga allianspartierna i riksdagen ett brett stöd för en förändring av den här lagstiftningen, men Anders Borg och Moderaterna bromsar. Vad händer med att minska utanförskapet, Anders Borg? I vårt förslag lyfte vi särskilt fram barns och ungas situation. Det är nämligen så att fattigdom går i arv.

Med det förslag som vi har lagt fram skulle fler få möjlighet att komma tillbaka till ett liv där det lönar sig att arbeta, ja, rent av lönar sig att leva. Ohälsan är stor bland dem som är överskuldssatta. Många mår så dåligt att de tar sitt eget liv. Varför motsätter sig moderater och regeringen detta förslag? Hur kan det komma sig att Anders Borg anser att hans egen utredare har så fel?

Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Vår utgångspunkt är att vi ska ha ett bra välfärdssamhälle för alla, med goda möjligheter till ett värdigt liv för alla människor. Det bygger på enskilt ansvarstagande med även ett ansvarstagande från samhällets sida.

Vår utgångspunkt är att den viktigaste försvarslinjen mot social utsatthet är arbete. Då måste alla åtgärder som bidrar till att människor är i arbete stå överst på agendan. Sedan måste vi också bekämpa social utsatthet. Vi har i varje budgetproposition återkommit med förslag. Nu senast rörde det sig om den särskilda barndelen i bostadsbidraget, i budgetpropositionen dessförinnan om flerbarnstillägget, i budgetpropositionen dessförinnan om bostadstillägget för förtidspensionärer och i budgetpropositionen dessförinnan om bostadstillägget för vanliga pensionärer.

Det finns säkert skäl att överväga vilka åtgärder som bäst underlättar för människor i social utsatthet. Vår bedömning har varit att det krävs ytterligare överväganden innan man kan gå fram med förändringar av skuldsaneringslagen just därför att vi annars begränsar för människor med ekonomisk utsatthet tillgång till normal bankverksamhet. Det är en självklarhet att den avvägningen kan göras på olika sätt, men det är också självklart att det är en komplicerad avvägning.

Kapitaltäckningskravet för svenska banker

Anf. 78 STAFFAN ANGER (M):

Fru talman! Sverige lyckades klara den stora internationella finanskrisen väl genom ett lyckat arbete av regeringen, då främst finansministern och hans team.

Nu börjar ramverket för de finansiella institutionerna att byggas upp inom EU. För bankerna blir Basel 3-reglerna viktiga för att förstärka det egna kapitalet och likviditeten. Våra banker har repat sig väl, gudskelov, och befinner sig redan nu med en kapitaltäckning på 10–11 procent som krävs enligt Basel 3. I Schweiz har man nu ytterligare ökat kapitaltäckningskravet för bankerna över Basel 3-nivån för att kunna klara nästa kris som någon gång kommer.

Min fråga till finansministern är: Finns det några planer på att i Sverige öka kapitaltäckningskraven för bankerna mer än vad som anges i Basel 3-överenskommelsen?

Anf. 79 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Basel 3-reglerna är minimiregler. Det är en tolkning av vad vi bland annat ska betrakta som systemviktiga banker. Vårt bekymmer är att vi i praktiken bara har, åtminstone bland storbanker, systemviktiga banker. Det finns inte någon av de fyra stora bankerna som kan tillåtas gå i konkurs, utan de kommer att landa i den offentliga ekonomin. Vi har en osedvanligt stor banksektor. Den har en mycket bred exponering utanför vårt land, framför allt i den riskfyllda verksamhet som man har haft i Baltikum.

I den typen av situation med ett stort bankväsen med en riskfylld inriktning är det naturligt att länder som har den här problematiken – det gäller Storbritannien, Holland, Sverige, Schweiz – överväger vad som behöver göras för att skapa särskild trygghet i banksystemet. Det är just därför som den typen av länder, som vi ju tillhör, måste överväga att gå utöver det som gäller enligt Basel 3. Det finns starka skäl för oss att överväga att gå fram tidigare eftersom vi har en situation med mycket stark tillväxt de kommande åren.

Anf. 80 STAFFAN ANGER (M):

Fru talman! Jag får tacka finansministern för svaret.

Det är viktigt att vi gör allt för att det finansiella systemet i Sverige ska klara sig när nästa finanskris kommer. Vi vet inte när den kommer, bara att den kommer någon gång, då ska vi vara beredda.

Det var ett bra svar från finansministern.

Anf. 81 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jag tackar frågeställaren.

Omrövning av kärnkraftsbeslutet

Anf. 82 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Kärnbränsle, utanbrytning, kärnavfall är en mycket farlig verksamhet. Ingen kan väl gå oberörd efter det som händer i Japan för tillfället.

Swedwatch har granskat Vattenfalls gruva, Rössinggruvan, i Namibia och kommit fram till att lokalbefolkningar rapporterar om cancer, ohälsa, luftvägsproblem och så vidare. Det här är människor som tar upp vår kärnkraft.

Kärnavfallet innebär så stora åtaganden att det knappt är greppbart. Under 30 års tid har vi forskat på vilket sätt vi ska förvara det här kärnavfallet. Än i dag kan inte ens Svensk Kärnbränslehantering svara på frågan om kopparkorrosionen utan hänvisar till att KTH-forskare inte tror att det är så farligt. Det handlar om förvaring av radioaktivt avfall i hundratusen år.

Min fråga till miljöminister Carlgren är: När är du beredd att ompröva ditt ställningstagande för ny kärnkraft i Sverige?

Anf. 83 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Matilda Ernkrans tar sig tid att berätta om kärnkraftens problem. Man kan möjligen tycka att det är hög tid för det parti som var det främsta att bygga ut kärnkraften i Sverige. Det var ju socialdemokratin som började utbyggnaden en gång på 60-talet, startade reaktorerna i full skala på 70-talet, försvarade dem stenhårt. De sade att det var nödvändigt för industrin.

Jag tycker att det är argument som är värda att betänka nu när Matilda Ernkrans säger att man borde ha tänkt för länge sedan på avfallsproblemet. Jo, vi var några som brukade påpeka det på den tiden. Nu är det bekvämt att säga: Vad ska miljöministern göra i dag åt detta problem? Jo, det hade varit bra att tänka efter före.

Vad vi nu gör är att på riktigt för första gången minska beroendet av kärnkraft genom att bygga ut förnybar energi. Men jag erkänner att det är bra att hålla fler problem i huvudet samtidigt. Det finns ett klimatproblem att lösa också, och då behövs kärnkraften under en övergångstid.

Anf. 84 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag tycker att miljöministern dagtingar en del med sitt eget samvete i den här frågan. Det är miljöministern som har sett till att vi kommer att bygga ny kärnkraft i Sverige, tio nya reaktorer.

Det var Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som tillsammans stängde Barsebäck 1 och 2. Det var ett klokt beslut, och vi klarade av det. Genom energieffektiviseringar och satsningen i förnybart klarade vi av att ha en fungerande elförsörjning. Jag tycker att det var ett klokt beslut.

Jag är mycket glad över att vi socialdemokrater fortsätter att ta kloka beslut. Vi är utrydliga på att kärnkraften ska fasa ut. Jag tycker att det är ett mycket klokt beslut, inte minst med tanke på problemen med uranbrytningen och kärnavfallet. Vi har lärt någonting, Andreas Carlgren.

Min fråga är: När tänker Andreas Carlgren ompröva sitt nya ställningstagande att bygga ut ny kärnkraft i Sverige? När, Andreas Carlgren?

Anf. 85 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Nu blev det väl lite oklart vad Socialdemokraterna hade lärt sig. Det lät inte precis som att Matilda Ernkrans var beredd att ställa sig upp och säga: Jag tar ansvar för det vi genomförde – det var rätt. Det hörde jag inte riktigt sägas, utan nu var det plötsligt mitt personliga ansvar med tio reaktorer.

Men det är ändå så, Matilda, att det finns inget beslut om utbyggnad av reaktorer. Det är ett beslut om utbytesmöjlighet. Det är numera tillåtet att ansöka om att byta ut en gammal reaktor mot en ny.

Om de förnybara energikällorna nu har så stark konkurrenskraft – som jag är övertygad om, och som alliansregeringen dessutom har bekräftat och bevisat – vad har vi då att vara rädda för? Det är ju den förnybara energin som växer snabbast i Sverige i dag. Det är vindkraften som växer snabbast. Biokraften växer snabbast.

Vi minskar beroendet av kärnkraft, men vi behöver den under en övergångstid därför att vi har fler problem att lösa. Vi ska också klara klimatet och konkurrenskraften i industrin.

Sjukförsäkringen

Anf. 86 TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Vi kunde häromdagen läsa i en dagstidning att 108 läkare kritiserade sjukförsäkringen och tyckte att den var fruktansvärd gentemot de människor som drabbas av sjukdom, hur svårt cancersjuka tvingas till förnedrande besök på Arbetsförmedlingen eller att utförsäkras och ställas utan trygghet.

Vi vet att diakoner, biskopar och många andra ställer sig bakom ett påskupprop för att få till förändringar i sjukförsäkringen. Vi i oppositionen har vid ett flertal tillfällen krävt och lagt fram förslag om förändringar i sjukförsäkringen, både för att förhindra utförsäkringar och för att se till att de som har ett jobb kan känna att man har en ekonomisk trygghet om man drabbas av sjukdom.

Vi har hört hur kristdemokrater och andra enskilda borgerliga riksdagsledamöter kritiserar regeringen. Men när vi kommer fram till riksdagen har vi märkt att alla borgerliga riksdagsledamöter och Sverigedemokraterna ändå förhindrar förändringar i sjukförsäkringen.

Ulf Kristersson har hittills sagt att det inte behövs några snabba åtgärder och att det enbart behövs några marginella förändringar i sjukförsäkringen. Är det inte dags att ompröva ställningstagandet om sjukförsäkringen och se till att vi får ordentliga förändringar för att slippa mänskligt lidande med en sjukförsäkring som inte fungerar?

Anf. 87 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag har aldrig sagt att det inte behövs några förändringar, än mindre bara några marginella förändringar. Jag har varit noga med att påpeka att den reform vi har gjort är viktig. Den var nödvändig, och den ligger i sina grunder fast.

Vi påpekade i regeringsförklaringen i den här församlingen att vi i närtid gör en översyn om den har fått konsekvenser som varken vi eller ni, som en gång var med på en kraftfull reform av orimliga sjuktal i Sverige, kunde förutse. Den pågår, och vi återkommer denna vår. Här råder ingen långsamhet över huvud taget.

108 läkare påpekar att de är mycket bekymrade. Det är många fler läkare, ärligt talat, med all respekt för dessa 108, som tycker att det var absolut nödvändigt i en situation som bröt mot en väldigt dålig svensk tradition med näst intill eviga sjukskrivningar. Den passiviteten har vi brutit.

Vi är de första att säga att vi inte har något perfekt system. Vi kommer alltid att ha intressekollisioner. Det kommer alltid att finnas männi-

Anf. 88 TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Nej, det är sant – det är inte passivitet längre, utan ni kastar aktivt ut människor från sjukförsäkringen på ett mycket effektivt sätt. Det minskar statens kostnader, men det innebär att enskilda får bära kostnader genom fattigdom om man blir sjuk. Det innebär att kommunerna får bära kraftigt ökade kostnader genom att socialbidragen skjuter i höjden. Vi kan se att en mycket stor del av dem som nu kommer att söka ekonomiskt bistånd är personer som gör det på grund av att sjukförsäkringen inte längre fungerar.

Antalet unga förtidspensionärer ökar. Sjukskrivningarna ökar just nu. Antalet personer som får rehabilitering minskar.

Är det inte läge att ändå inse att den här kritiken kommer från människor som inte bara ropar och kritiserar för sakens skull utan därför att de faktiskt tycker att man håller på att äventyra någonting grundläggande i samhället? Människors tilltro till att det ska finnas en trygghet om man drabbas av sjukdom håller på att försvinna. Människor tvingas till privata försäkringar – de som har råd med det. Andra stängs ute.

Jag vill inte ha en sådan utveckling i Sverige. Jag är bekymrad över att regeringen är så passiv när det gäller att inte göra några förändringar i sjukförsäkringen. När kommer förändringarna? Kan vi få se dem i när-tid?

Anf. 89 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag har aldrig underskattat att det finns bekymmer med sjukförsäkringen. Det ska inte heller dölja det faktum att den stora framgången är att vi har hälften så många sjukskrivningar hälften så länge. Det fanns en tid när ni, Tomas Eneroth, tyckte att det var en viktig målsättning. År 2003 tyckte ni det. I den socialförsäkringsutredning som ni själva tillsatte tyckte ni det. Någonstans på vägen glömde ni bort det stora samhällsproblemet och ägnade er i stället åt att angripa den som försöker lösa problemen.

Socialförsäkringarna är ömtåliga, och det är också de människor som påverkas av socialförsäkringarna. Ytterst är det riktigt svåra avvägningar vi ska göra. Det handlar om vem som ska förväntas försöka försörja sig själv och vem vi ska försörja gemensamt. Varje gång vi misslyckas med att ge en människa en chans att försörja sig själv som skulle kunna göra det är det allvarligt. Det fritar oss inte från ansvar att verkligen se till att hjälpa den som inte kan försörja sig. Det är denna svåra balanspunkt som vi kommer att göra vårt yttersta för att hitta.

Utvecklingen på arbetsmarknaden

Anf. 90 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Det där med statistik är lite märkligt, särskilt när det handlar om arbetslöshetssiffror och sysselsättning. Vi har i dag glädjande nog en högre sysselsättningsgrad än första halvan av 2000-talet, fram till 2008 då krisen kom – detta trots att fler har tillkommit som arbetslö-

kande på grund av ändringar i just sjukförsäkringen. Likadant är det med arbetslösheten som fortfarande sägs vara hög och av vissa ibland beskrivs som massarbetslöshet. Nu har vi 7,9 procent arbetslösa enligt SCB, men år 2005 var det nästan lika många, totalt 7,8 procent, under en högkonjunktur. Det var få som talade om en kris då.

Jag skulle vilja veta hur arbetsmarknadsministern ser på utvecklingen. Vilka möjligheter och vilka problem finns det att både öka sysselsättningen och minska arbetslösheten framöver?

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Tack för frågan, Katarina Brännström! Det är faktiskt med stor glädje man kan konstatera att det går åt rätt håll, även om jag inte är nöjd förrän alla som vill ha ett jobb också kommer i jobb.

Om vi jämför med februari för ett år sedan är det nu 120 000 fler som går till jobbet varje morgon. Det är också en minskning av långtidsarbetslösheten med 24 000 personer. Det går åt rätt håll. Ungdomsarbetslösheten sjunker också.

Ett bekymmer som oroar mig är de personer som har en funktionsnedsättning, som inte är hundraprocentigt arbetsföra men som vill och kan bidra på arbetsmarknaden. Där behöver många fler hjälpa till. Alla landets arbetsgivare måste våga och vilja öppna dörren. De här personerna behövs i arbetskraften nu när jobbchanserna ökar.

Anf. 92 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Jag tycker att det är skönt att höra just att vi satsar på dem som står allra längst från arbetsmarknaden, för det är väl där det behövs mest insatser.

Det vore också intressant att höra arbetsmarknadsministern tala lite grann om ungdomsarbetslösheten, som väldigt ofta förekommer i medierna med alarmerande siffror.

Anf. 93 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Ja, ungdomsarbetslösheten är bekymmersam för framför allt den grupp ungdomar som inte har skolbetyg, som har lämnat skolan utan godkända betyg. Där gör vi väldigt mycket. Bland annat har de ungdomarna möjlighet att gå en utbildning inom folkhögskolans ram. De har i år också möjlighet att komma tillbaka till skolan för att slutföra sin utbildning och få studiebidrag till en högre bidragsnivå på drygt 6 000 kronor. Det är en väldigt bra möjlighet, och jag hoppas att många ungdomar tar den chansen att komma tillbaka till skolan.

Vi kommer också att genomföra lärlingsutbildningar, och det passar särskilt bra för de ungdomar som kanske inte vill studera men som vill lära sig ett yrke mer praktiskt.

Vi gör väldigt mycket för den gruppen ungdomar.

Anf. 94 TREDJE VICE TALMANNEN:

Med detta är dagens frågestund avslutad. Jag ber att få tacka närvarande statsråd och ministrar för medverkan i dagens frågestund.

Kammaren beslutade kl. 14.59 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 30 mars

UbU7 Grundskolan

Punkt 1 (Kvalitet, huvudmannaskap och resurser)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 3 (SD)

Förberedande votering:

97 för res. 1

21 för res. 3

189 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Raimo Pärssinen (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

190 för utskottet

99 för res. 1

18 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 97 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 1: 99 S

Avstod: 1 M, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 2 (Utvärdering av skolreformer)

1. utskottet

2. res. 4 (M, FP, C, KD)

Votering:

156 för utskottet

151 för res. 4

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 19 MP, 20 SD, 17 V

För res. 4: 98 M, 20 FP, 19 C, 14 KD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 5 (Jämställdhet i skolan)

1. utskottet
2. res. 7 (MP)

Votering:

171 för utskottet

37 för res. 7

98 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 7: 1 S, 19 MP, 17 V

Avstod: 98 S

Frånvarande: 13 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 7 (Kränkande behandling)

1. utskottet
2. res. 11 (SD)

Votering:

152 för utskottet

20 för res. 11

135 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 1 MP, 20 FP, 19 C, 14 KD

För res. 11: 20 SD

Avstod: 100 S, 18 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 9 (Avgifter)

1. utskottet
2. res. 13 (S, V)

Votering:

190 för utskottet

117 för res. 13

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 13: 100 S, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 14 (Kommuners inflytande vid etablering av fristående skolor)

1. utskottet
2. res. 19 (S, SD)

Votering:

170 för utskottet
120 för res. 19
17 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 14 KD
För res. 19: 100 S, 20 SD
Avstod: 17 V
Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 15 (Anmälan om ägarbyte vid fristående skolor)

1. utskottet
2. res. 20 (MP, SD)

Votering:

250 för utskottet
39 för res. 20
18 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 14 KD
För res. 20: 19 MP, 20 SD
Avstod: 1 S, 17 V
Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 16 (Vinstutdelning i fristående skolor)

1. utskottet
2. res. 23 (V)

Votering:

171 för utskottet
18 för res. 23
116 avstod
44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD
För res. 23: 1 MP, 17 V
Avstod: 99 S, 17 MP
Frånvarande: 13 S, 9 M, 7 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 18 (Valfrihet inom den kommunala skolan)

1. utskottet
2. res. 24 (S, SD)

Votering:

170 för utskottet

120 för res. 24

17 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 14 KD

För res. 24: 100 S, 20 SD

Avstod: 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 22 (Teckenspråk)

1. utskottet
2. res. 26 (MP, V)

Votering:

271 för utskottet

36 för res. 26

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 26: 19 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 25 (Studie- och yrkesvägledning)

1. utskottet
2. res. 27 (S, SD)

Votering:

152 för utskottet

135 för res. 27

19 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 1 MP, 20 FP, 19 C, 14 KD

För res. 27: 100 S, 20 SD, 15 V

Avstod: 18 MP, 1 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 3 V, 5 KD

Punkt 27 (Elevhälsan)

1. utskottet

2. res. 31 (MP)

3. res. 32 (SD)

Förberedande votering:

21 för res. 31

20 för res. 32

266 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 31.

Huvudvotering:

171 för utskottet

19 för res. 31

117 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 31: 19 MP

Avstod: 100 S, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 32 (Elevinflytande)

1. utskottet

2. res. 35 (MP, V)

Votering:

171 för utskottet

36 för res. 35

100 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 35: 19 MP, 17 V

Avstod: 100 S

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 37 (Fritidshem)

1. utskottet

2. res. 40 (V)

Votering:

269 för utskottet

17 för res. 40

21 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 40: 17 V

Avstod: 2 S, 19 MP

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

UbU8 Gymnasieskolan

Punkt 1 (Principiella utgångspunkter för gymnasieutbildningen m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

Votering:

190 för utskottet

100 för res. 1

17 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 1: 100 S

Avstod: 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 2 (Behörighet till högskolan)

1. utskottet

2. res. 2 (MP, V)

Votering:

174 för utskottet

36 för res. 2

96 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 4 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 13 KD

För res. 2: 19 MP, 17 V

Avstod: 95 S, 1 KD

Frånvarande: 13 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Per Svedberg (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Mikael Oscarsson (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 5 (Lokala styrelser med elevmajoritet)

1. utskottet

2. res. 4 (MP)

Votering:

171 för utskottet

36 för res. 4

100 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 4: 19 MP, 17 V

Avstod: 100 S

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 8 (Ämnet estetisk verksamhet)

1. utskottet

2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

136 för res. 7

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 7: 100 S, 19 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 11 (Avgiftsfri skolmat)

1. utskottet

2. res. 9 (MP, SD, V)

Votering:

247 för utskottet

56 för res. 9

3 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 98 M, 20 FP, 18 C, 14 KD

För res. 9: 19 MP, 20 SD, 17 V

Avstod: 3 S

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 5 C, 2 V, 5 KD

Agneta Gille (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UbU10 Studiestöd

Punkt 4 (Studering med barn)

1. utskottet
2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

136 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 2: 100 S, 19 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU11 Högskolan

Punkt 1 (Övergripande högskolefrågor)

1. utskottet
2. res. 1 (S, SD, V)

Votering:

169 för utskottet

138 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 18 MP, 20 FP, 19 C, 14 KD

För res. 1: 100 S, 1 MP, 20 SD, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 8 (Arbetsmiljökunskap)

1. utskottet

2. res. 9 (MP, V)

Votering:

271 för utskottet

36 för res. 9

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 9: 19 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 9 (Hbt-frågor i undervisningen)

1. utskottet
2. res. 10 (MP, V)

Votering:

271 för utskottet

36 för res. 10

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 10: 19 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 12 (Breddad rekrytering och tillträdesfrågor)

1. utskottet
2. res. 14 (S)

Votering:

190 för utskottet

100 för res. 14

17 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 14: 100 S

Avstod: 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 14 (Återinförande av 25:4-regeln och urval till högskoleutbildning)

1. utskottet
2. res. 17 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

136 för res. 17

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD

För res. 17: 100 S, 19 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 5 KD

Punkt 17 (Studentfrågor)

1. utskottet
2. res. 20 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

135 för res. 20

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2010/11:80
31 mars

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 14 KD
För res. 20: 100 S, 19 MP, 16 V
Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 3 V, 5 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.30 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00, då ett för dagens bordläggning aviserat ärende väntades föreligga.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2010/11:70 Tredje inre marknads paketet för el och naturgas

2010/11:125 Nedskräpning

Motion

med anledning av prop. 2010/11:87 Utländsk näringsverksamhet i Sverige

2010/11:N4 av Lars Johansson m.fl. (S, MP, V)

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande

2010/11:UFöU3 Svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 31 mars

2010/11:297 Tidsgränserna i sjukförsäkringssystemet

av *Monica Green* (S)

till statsrådet *Ulf Kristersson* (M)

2010/11:298 Anskaffning av lätt torped
av *Anna-Lena Sörenson* (S)
till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

Prot. 2010/11:80
31 mars

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 april.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 31 mars

2010/11:416 Grundlagsändringar i Ungern

av *Carina Hägg* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:417 Unga kvinnors växande skuldsättning

av *Christina Karlsson* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 april.

16 § Kammaren åtskildes kl. 18.01.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.43,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.59 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Avsägelse	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott	1
3 § Meddelande om inlämning av interpellationer	2
4 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	2
5 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	2
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	2
8 § Studiestöd	3
Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU10.....	3
Anf. 1 ADNAN DIBRANI (S).....	3
Anf. 2 JABAR AMIN (MP).....	5
Anf. 3 OSKAR ÖHOLM (M)	6
Anf. 4 ADNAN DIBRANI (S) replik	9
Anf. 5 OSKAR ÖHOLM (M) replik.....	9
Anf. 6 ADNAN DIBRANI (S) replik	10
Anf. 7 OSKAR ÖHOLM (M) replik.....	10
Anf. 8 JABAR AMIN (MP) replik.....	11
Anf. 9 OSKAR ÖHOLM (M) replik.....	11
Anf. 10 JABAR AMIN (MP) replik.....	12
Anf. 11 OSKAR ÖHOLM (M) replik.....	12
(Beslut fattades under 12 §.)	13
9 § Högskolan	13
Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU11	13
Anf. 12 LOUISE MALMSTRÖM (S)	13
Anf. 13 JABAR AMIN (MP).....	15
Anf. 14 MICHAEL SVENSSON (M).....	16
Anf. 15 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	18
Anf. 16 MICHAEL SVENSSON (M) replik	18
Anf. 17 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	18
Anf. 18 MICHAEL SVENSSON (M) replik	19
Anf. 19 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	19
Anf. 20 JABAR AMIN (MP) replik.....	21
Anf. 21 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	21
Anf. 22 JABAR AMIN (MP) replik.....	22
Anf. 23 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	22
Anf. 24 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	22
Anf. 25 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	22
Anf. 26 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	23
Anf. 27 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	23
Anf. 28 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	24
Anf. 29 YVONNE ANDERSSON (KD).....	26
Anf. 30 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	28
(Beslut fattades under 12 §.)	28

Ajournering	29
Återupptagna förhandlingar	29
10 § Frågestund	29
Anf. 31 TREDJE VICE TALMANNEN	29
<i>Utländsk arbetskraft</i>	29
Anf. 32 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	29
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	29
Anf. 34 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	30
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	30
<i>Försäkringskassans service</i>	30
Anf. 36 MAGNUS EHRENCRONA (MP).....	30
Anf. 37 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	30
Anf. 38 MAGNUS EHRENCRONA (MP).....	31
Anf. 39 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	31
<i>Aktivitetsersättning för unga</i>	31
Anf. 40 SAILA QUICKLUND (M)	31
Anf. 41 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	32
<i>Skadeståndsansvar vid kärnkraftsolyckor</i>	32
Anf. 42 JENS HOLM (V)	32
Anf. 43 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	32
Anf. 44 JENS HOLM (V)	33
Anf. 45 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	33
<i>Försäkringskassans servicekontor</i>	33
Anf. 46 ERIK ALMQVIST (SD)	33
Anf. 47 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	33
Anf. 48 ERIK ALMQVIST (SD)	34
Anf. 49 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	34
<i>Skattefrihet för ideella organisationer</i>	35
Anf. 50 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	35
Anf. 51 Finansminister ANDERS BORG (M).....	35
Anf. 52 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	35
Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (M).....	35
<i>De utförsäkrades situation</i>	36
Anf. 54 ANNIKA ECLUND (KD).....	36
Anf. 55 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	36
Anf. 56 ANNIKA ECLUND (KD).....	37
Anf. 57 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	37
<i>Ungdomar med aktivitetsersättning</i>	37
Anf. 58 ABIR AL-SAHLANI (C).....	37
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	38
Anf. 60 ABIR AL-SAHLANI (C).....	38
Anf. 61 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	38
<i>Sverige och demokratiprocessen i arabvärlden</i>	38
Anf. 62 HANS ROTHENBERG (M)	38

Anf. 63 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	39
Anf. 64 HANS ROTHENBERG (M).....	39
Anf. 65 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	39
<i>Dieselskatten</i>	40
Anf. 66 HELENA LEANDER (MP).....	40
Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (M).....	40
Anf. 68 HELENA LEANDER (MP).....	40
Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (M).....	41
<i>Proposition om studieledighetslagen</i>	41
Anf. 70 JOHAN ANDERSSON (S).....	41
Anf. 71 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	41
Anf. 72 JOHAN ANDERSSON (S).....	41
Anf. 73 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	42
<i>Skuldsanering</i>	42
Anf. 74 HANNAH BERGSTEDT (S)	42
Anf. 75 Finansminister ANDERS BORG (M).....	42
Anf. 76 HANNAH BERGSTEDT (S)	43
Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (M).....	43
<i>Kapitaltäckningskravet för svenska banker</i>	43
Anf. 78 STAFFAN ANGER (M).....	43
Anf. 79 Finansminister ANDERS BORG (M).....	44
Anf. 80 STAFFAN ANGER (M).....	44
Anf. 81 Finansminister ANDERS BORG (M).....	44
<i>Omprövning av kärnkraftsbeslutet</i>	44
Anf. 82 MATILDA ERNKRANS (S).....	44
Anf. 83 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	45
Anf. 84 MATILDA ERNKRANS (S).....	45
Anf. 85 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	45
<i>Sjukförsäkringen</i>	46
Anf. 86 TOMAS ENEROTH (S).....	46
Anf. 87 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	46
Anf. 88 TOMAS ENEROTH (S).....	47
Anf. 89 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	47
<i>Utvecklingen på arbetsmarknaden</i>	47
Anf. 90 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	47
Anf. 91 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	48
Anf. 92 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	48
Anf. 93 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	48
Anf. 94 TREDJE VICE TALMANNEN	48
Ajournering	49
Återupptagna förhandlingar	49
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 30 mars	49
UbU7 Grundskolan	49
UbU8 Gymnasieskolan	54

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	56
UbU10 Studiestöd	56
UbU11 Högskolan.....	56
Ajournering.....	58
Återupptagna förhandlingar	58
13 § Bordläggning.....	58
14 § Anmälan om interpellationer.....	58
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	59
16 § Kammaren åtskildes kl. 18.01.....	59

Prot. 2010/11:80

31 mars
